

ÖNCÜ

Türk Standardları Enstitüsü Çocuk Dergisi

ÇOCUK

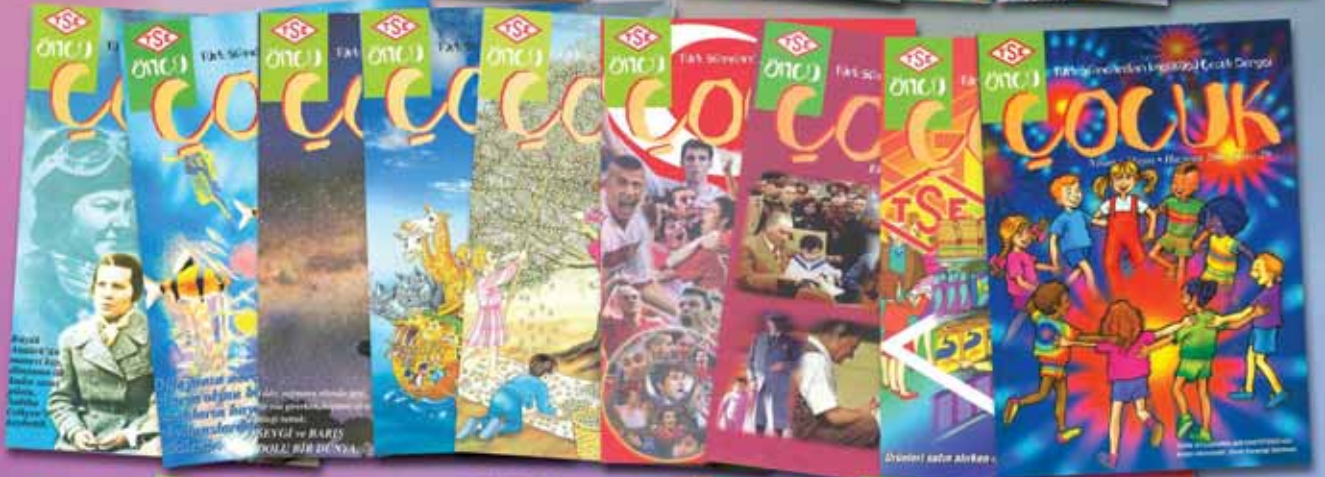
Temmuz-Ağustos-Eylül 2015 Sayı: 75

Ertuğrul Gemisi

16 Eylül 1890

**TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ'nün
Çocuklara Armağanıdır.**

Merhaba sevgili çocuklar,
Öncü Çocuk, 75 sayıyı geride
bıraktı. Birbirinden ilginç konularla
sizlerle buluşmaya devam ediyoruz.

Coşkulu ve heyecanlı bir çalışma sonunda yeni
dosyalar hazırladık.

Önemli gün ve haftaları izlemeye devam ediyoruz.
Kayısı ağacını tanıyacağız, Isparta'yı birlikte
gezeceğiz. Bazı arkadaşlarımızın lise sınavlarına
hazırlandığını düşünerek yurdumuzun önemli
liselerini tanıtmaya başlıyoruz. Bu sayıda en
eski ve seçkin okullarımızdan Ankara Fen
Lisesi'ni tanıyacağız.

Bununla birlikte ileride seçeceğiniz meslekler
hakkında bilgi vermeyi sürdürüyoruz. Şehir ve
Bölge Plancılarının ne iş yaptığını irdeleyeceğiz.
PTT Pul Müzesi'ni dolaşacağız. Birlikte bir
araştırma yapacağız. Zeytinyağının nasıl elde
edildiğinin öyküsü sizi de heyecanlandırır mı?

5 Türk Lirasının arka yüzünde bulunan bilim
insanımız Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı'yı tanıyacağız.

1890 yılında Japonya'da Kuşimoto açıklarında bir
tayfuna yakalanarak trajik bir şekilde batan Ertuğrul
gemisiyle ilgili bilgi vereceğiz.

Umuyoruz ki bilmecelerimiz, bulmacalarımız, zekâ soruları
ve mantıksal matematik de sizlerin beğenisini kazanır.

Çevremizdeki canlılar ile çevre ve doğa olaylarına da
değindik. Doğanın bize birlikte yaşam alanı sunduğu
bu harika canlılardan Bozayıyı tanıyacağız.

Her insan içinde sevgi ve iyilik gibi olumlu
özelliklerle doğar. Zaman geçtikçe bunların
kaybolmaması ve büyüyerek çoğalması
dileğiyle hoşçakalın.

Hepinizi sevgiyle kucaklıyoruz.

TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ ÖNCÜ ÇOCUK DERGİSİ

Temmuz-Ağustos-Eylül 2015 • Yıl: 20 Sayı: 75

Sahibi

Türk Standardları Enstitüsü Adına
Sebahittin Korkmaz

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Doğan Yazar

Yayın Ekibi

Fatih Işık, Batuhan Batılı

Yönetim Yeri

Türk Standardları Enstitüsü
Basın Yayın Müdürlüğü
Necatibey Caddesi No: 112 Bakanlıklar / Ankara
Tel: 0 312 416 66 63
e-posta: mfsik@tse.org.tr

Abone

Adem Dağlı
Tel: 0 312 416 67 47
e-posta: adagli@tse.org.tr

Yayın Türü: Yerel Süreli

Basım Tarihi: Şubat 2016

Baskı:

Sistem Ofset Basım Yayın San. ve Tic. Ltd. Şti.
Strazburg Caddesi No: 31/17 Sıhhiye ANKARA
Tel: 0 312 231 32 57 • Faks: 0 312 229 63 97
www.sistemofset.com.tr

Yayına Hazırlayan: Zet Tanıtım Ltd. Şti.
www.zettanitim.com.tr

4

Kabotaj ve Denizcilik Bayramı

16

Ömer Seyfettin

Zeytinyağı

24

Orman Yangınları

34

44

Sivilce

6

Kayısı

8

Isparta

12

Ankara
Fen
Lisesi

Bunları
Biliyor musunuz?

18

Şehir ve Bölge
Plancısı

20

PTT Pul Müzesi

22

Aydın Sayılı

26

Maraton

28

Bilgisayar

30

36

Balonla
Beş Hafta

Ertuğrul
Gemisi

40

Bozayı

42

46

Dişler

Dünya

49

Lityum

54

56

Uzay
Takvimi

60

Önemli
Gün ve
Haftalar

tarihte bugün

KABOTAJ ve DENİZCİLİK BAYRAMI

Sevgili çocuklar, önemli gün ve haftaları günü geldiğinde derslerinizde işlediğinizi biliyoruz. Biz de bu günler hakkında bilgiler vererek sizlere destek olmak istiyoruz. Bu önemli günlerden birisi de her yıl Temmuz ayının birinci günü kutlanan Kabotaj ve Denizcilik Bayramı'dır.

Kabotaj kelimesini belki duymayanlarınız olabilir. Bu nedenle kabotajın ne anlama geldiği ile işe başlayalım. Kabotaj: Bir devletin kendi limanlarında yaptığı deniz ticareti konusundaki ayrıcalıklardır. Aynı zamanda yabancı gemilerin geçişi de kontrol edilir. Türkiye limanlarından ve boğazlarından, yalnızca insan ve yük taşıyan gemiler geçebilir. Buna uymayan gemiler kontrol edilerek geri gönderilebilir.

Neden 1 Temmuz'da kutluyoruz dersiniz, çünkü Kabotaj Kanunu, Türkiye'de 1 Temmuz 1926'da yürürlüğe girmiştir. Yıllar içinde denizcilik ile ilgili standartlar belirlenmiştir.

Her sene bu bayramda üzerine yağ sürülmüş ahşap bir direk denize uzatılır. Ucuna da bir bayrak bağlanır ve gençler yağlı direğin üzerinde yürüyerek uçtaki bayrağı almaya çalışır. Tabi ki bayrağı kim önce alırsa yarışmayı o kazanır.

Kayısı Ağacı

Sevgili çocuklar, bu sayımızda bir yaz meyvesi olan kayısıyı ve kayısı ağacını anlatacağız sizlere.

Kayısı, 2 ila 10 metre yüksekliğinde bir ağaçtır.

Yaprakları kalp şeklindedir; ince dokulu, parlak, yeşil ve tüysüzdür. Yaprak kenarları dişli, sapları ise uzundur.

Kayısı ağaçlarında çiçeklenme, yapraklanmadan önce olur. Baharda, yapraklardan önce beyaz ya da pembe renkli çiçekler açar.

Sarımsı, turuncu renkli meyvelerinin üzeri tüylüdür.

Kayısı ağacı, dünyanın hemen hemen her yerinde yetişir. Daha çok Akdeniz'e yakın olan ülkelerde, Avrupa, Orta Asya, Amerika,

Afrika kıtalarına yayılmış ve buralarda yetişme alanları bulmuştur.

Dünya yaş kayısı üretiminde Türkiye birinci sıradadır. Dünya yaş kayısının yüzde 10-15'inin üretildiği ülkemizde altı kayısı bölgesi bulunur.

Bu bölgeler: Malatya, Baskil-Elazığ, Erzincan, Iğdır-Kars, Mersin-Mut-Antakya, Marmara, Ege ve İç Anadolu'dur.

Bu bölgeler içerisinde Malatya dışındaki bölgelerin üretimi, sofralık olarak tüketilir. Malatya kayısı, Türkiye ekonomisinin önemli ihraç ürünlerinden birisidir.

Türkiye'de en erken hasat Mut'ta yapılır. İlk ürünler Mayıs ayının ikinci ya da üçüncü haftalarında olgunlaşır. Hasat Haziran sonuna kadar devam eder.

Kayısı meyveleri bol şeker ve A vitamini içerir. Yaz aylarında taze olarak tüketilen meyveler, kış aylarında tüketilmek üzere kurutulur ya da reçel, marmelat ve pestil yapılır.

Kayısı ağacı genellikle kuvvetli büyür. Yayvan bir taç oluşturur. Taç şekli çeşitlere göre değişiklik gösterir. Ağaçlar genellikle 5-6 metreye kadar yükselebilir. Büyüklükleri çeşide, yaşına, kullanılan anaca ve toprağın yapısına göre değişir. Ağaçlar düzgün ve dik bir gövde oluşturur.

Kayısı, derin köklü bir ağaçtır. Kazık kök oluşturur. Kökleri 1-2 metre derinlere inebilir.

Kayısı, genellikle sarı erik denilen anaçlara aşılanarak üretilir. Çekirdekten yetişen fidanlar da aşılanarak çeşitlendirilir.

Kayısı ağacı üzerinde değişik dal tipleri bulunur. Bu nedenle ağaç üzerinde şekil, uzunluk ve gelişme kuvveti bakımından farklı dallar görülür.

Kayısının çekirdeği de besleyici bir kuruyemiştir. Çekirdekten elde edilen yağ kozmetikte kullanılmaktadır. Çekirdek kabuğu sanayide çeşitli alanlarda kullanılmaktadır.

Sevgili çocuklar, kayısı ağacının bize sunduğu meyve sularını ve reçelleri de unutmayalım.

Hazırlayan: Hasan Çetin.

Hazırlayan: Hasan Çetin

gurdumuzu tanıyalım

Sevgili çocuklar, sizleri doğal güzellikleri ile
ünlü Isparta'ya götürmek istiyoruz.

ISPARTA

Isparta, Akdeniz Bölgesi'nde Antalya'nın kuzeyindeki Göller Yöresi'nde yer alır. Birçok gölün bir araya geldiği ender bölgelerden birisidir. Komşuları Antalya, Afyonkarahisar, Burdur ve Konya'dır.

Çok eskilerde bu bölge Pisidia Krallığı sınırları içindeymiş.

Günümüzde Isparta; gülleri, gölleri, elmaları ve halılarıyla tanınır. Davraz Dağı'nda kayak, Eğirdir'de yamaç paraşütü yapılır. Eğirdir Gölü'nde kano ve yelken sporları da yapılır.

Her sene Mayıs ayında Isparta'da güller toplanır ve ardından "Gül Bayramı" kutlanır.

Akdeniz'den gelen tarihi Kral Yolu da Isparta'nın Sütçüler ilçesinden geçer. Bu bölgede dağcılık ve rafting sporları yapılır.

Birbirinden güzel ormanlarla kaplı Eğirdir, Kovada ve Gölcük göllerinde çam, meşe, ardıç ve çınar ağaçlarının altında çevre yürüyüşleri yapanlara rastlarsınız. Dağ sporu meraklıları da yaz aylarında buraları ziyaret eder.

Isparta'ya yolunuz düşecek olursa Kabune, Tandır Kebabı yiyebilir, çeşitli hediyelik gül ürünleri alabilirsiniz.

Davraz

Eğirdir

Ispartalılar der ki; şehirde bulunan Kabuz Çeşmesi'nden su içenin, yolu mutlaka tekrar Isparta'ya düşecektir.

Isparta'nın ormanlarında ve göllerinde yaşayan başka canlılar da vardır. Kartallar, şahinler, kerkenezler, karabataklar, pelikanlar, ağaçkakanlar, bülbüller, keklıklar ve leyleklerle karşılaşabilirsiniz.

Eğer bir gülyağı fabrikasına giderseniz güllerden nasıl gülyağı ve gülsuyu yapıldığını gözlemleyebilirsiniz. 400-500 kilogram gülden yaklaşık 1 litre gülyağı elde edilmesi size de ilginç gelmedi mi?

Şimdilerde unutulmuş olsa da Isparta el dokuması yün halılarıyla ün salmıştır.

Isparta'nın elmaları da meşhurdur. Kent uçsuz bucaksız elma bahçeleriyle çevrelenmiştir.

Ayrıca Halıcı Kız isimli ilk renkli Türk filmini Muhsin Ertuğrul'un Isparta'da çektiğini biliyor muydunuz?

“Kaplumbağa Terbiyecisi” isimli tabloyu yapan Osman Hamdi Bey'in de Ispartalı olduğunu söylememiz gerekiyor.

Bu şehri keşfetmeye ne dersiniz?

Kaynak: Geçmişten Günümüze Isparta, Atatürk Kültür Merkezi Yayını. Ankara, 2009.

Yazılı Kanyon

liseleri tanıyalım

Sevgili çocuklar, aranızdan bazılarının TEOG Sınavlarına hazırlandığını biliyoruz. Öncelikle sınavlarda hepinize başarılar...

Ankara Fen Lisesi

Gideceğiniz liselerin sizlerin yarınlarını belirlemede önemli görevleri olacak. Bu amaçla yurdumuzdaki liseleri de birlikte tanıyalım istedik.

Türkiye'nin ilk fen lisesi olan Ankara Fen Lisesi, 1964 yılında kurulmuştur. Kuruluşunda MEB, ODTÜ ve Ford Vakfı'nın emeği geçmiştir. Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin Doğu Yerleşkesi üzerinde kurulan okulun mimarı Behruz Çinici'dir. ODTÜ'yü kuşbakışı gören ormanlık manzarası ile küçük bir üniversiteye benzeyen Ankara Fen Lisesi, iyi bir fen eğitimi almak isteyen öğrenciler için

tasarlanmıştır. Okulun binalarından ODTÜ manzarası tepeden izlenir. Okulun öğrencileri bu manzarayı izlerken, gelecekteki üniversite hayallerini konuşurlar.

Okulda Fizik, Kimya, Biyoloji, Bilgisayar ve Dil dersleri için laboratuvarlar bulunmaktadır. Burada öğrenciler deneyler yapmakta ve projeleri için çalışmaktadır.

Eğer Ankara'ya başka illerden gelecek olursanız ve bu okula kayıt yaptırırsanız yurttan kalabilirsiniz. Çünkü Ankara Fen Lisesi'nin kızlar ve erkekler için iki ayrı yurdu da bulunmaktadır.

Okulun zengin ve geniş kütüphanesini de unutmamak gerekir. Ayrıca basketbol ve voleybol sahaları ile bir müzik odası da ilgili öğrencileri beklemektedir.

Başka, başka sosyal etkinlikler için neler var dersanız, okulun AFLİVA kültür ve konferans salonunda; konserler, paneller,

konferanslar düzenlendiğini söylememiz gerekiyor.

Gökyüzünde gözlemleri sürdüren Teleskop Atölyesini de ilginç bulabilirsiniz.

Ankara Fen Lisesi'nde halen 490 öğrenci arkadaşımız eğitim-öğretimi sürdürmektedir.

Eğer yolunuz Ankara'ya düşerse ve Ankara Fen Lisesi'ni görmek isterseniz, ODTÜ'nün Çiğdem Mahallesinde bulunan Doğu

Yerleşkesine gitmeniz gerekecektir.

Mantıksal Matematik

1

Şule'nin çocuklarının yaşları
4'ten büyük 19'dan küçüktür.
Çocukların yaşlarının çarpımı
60,060 olduğuna göre Şule'nin
kaç çocuğu vardır?

2

Bir yemeğe katılanlar ve yedikleri meyveler aşağıda sıralanmıştır.

Mehtap

Emre

Okan

Salih

Anıl

Türkan

Elma

Muz

Kavun

Armut

Nar

Üzüm

yediğine göre;

Sibel, aşağıdaki meyvelerden hangisini yemiş
olabilir?

Karpuz

İncir

Erik

Kayısı

Elma.

3

Bir yolcu otobüsü saatte 100 kilometre hızla Antalya'dan Samsun'a gitmektedir. 20 dakika sonra başka bir otobüs saatte 80 kilometre hızla Samsun'dan Antalya'ya hareket ediyor. Yol üzerinde karşılaştıklarında hangisi Antalya'ya daha yakındır?

İki kişinin telefon konuşmasına tanık oluyoruz.
Hangi istasyonda buluşalım?
Pendik.

Anlayamadım. Lütfen kodlar mısın?

Polonya'nın "P"si.

Evet

Edirne'nin "E"si.

Evet.

Niğde'nin "N"si.

Evet

Diyarbakır'ın "D"si.

Anlayamadım, Diyanbakır'ın nesi dedin?

Diyarbakır'ın "D"si.

Evet şimdi anladım.

İstanbul'un "İ"si.

Evet.

Karaman'ın "K"si.

Evet.

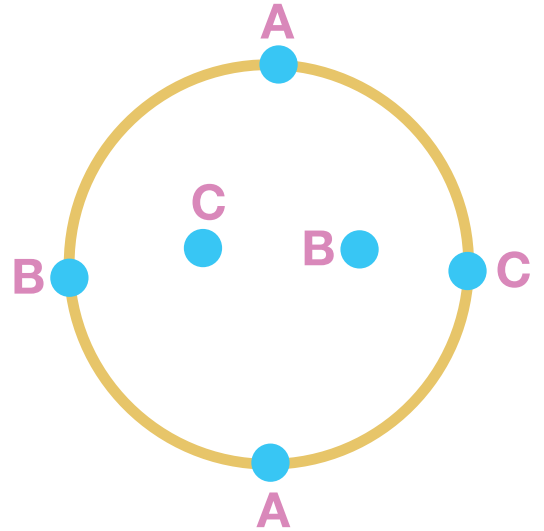
Bu konuşmada mantığa aykırı olan acaba ne?

4

5

Altındaki şekilde görülen dairede "A" ile "A"yı, "B" ile "B" ve "C" ile "C"yi birbiriyle kesişmeyen çizgilerle birleştirebilir misiniz?

6

İki kız kardeş, aynı anneden, aynı yılda, aynı günde aynı saatte dünyaya gelmiştir. Fakat ikiz değiller. Nasıl olabilir?

yazarlarımız

Ömer Seyfettin

Sevgili çocuklar, bu sayıda sizleri yazdığı kısa hikâyelerle tanınan bir yazarımızla tanıştırmak istiyoruz. Adı: Ömer Seyfettin.

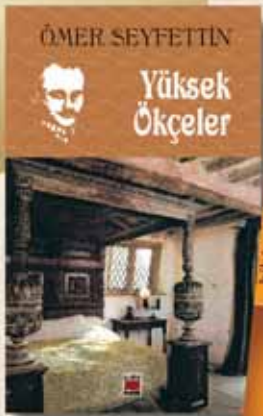
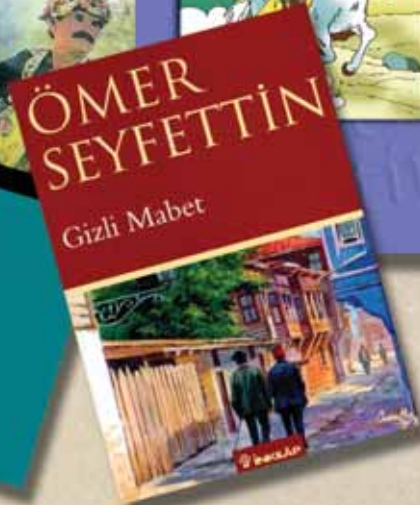
Ömer Seyfettin, 1884 yılında Balıkesir ilimizin şirin bir ilçesi olan Gönen’de doğdu. İlk eğitimini mahallesindeki okulda aldı. Babasının tayini çıkınca İstanbul’a yerleştiler. Lise yıllarında şiirler ve hikâyeler yazmaya başladı. Yazma işini çok severek yapıyordu. Bir süre sonra yazdığı şiirleri ve hikâyeleri dergilerde yayınlanmaya başladı. Bir yandan da üniversiteyi bitirip, öğretmenlik yapmaya başlamıştı.

Genç Kalemler Dergisi’ni arkadaşları ile birlikte çıkarırken, Balkan Savaşı başladı. Bir süre askere gittikten sonra, tekrar öğretmenlik yapmaya devam etti. Savaşın acılarını unutmak için sık sık uzun seyahatlere çıktı. Her hafta bir hikâye yazmaya karar verdi.

Çok genç yaşta (35 yaş) yaşama veda eden Ömer Seyfettin, 10 kitap ve 125 hikâye yazdı.

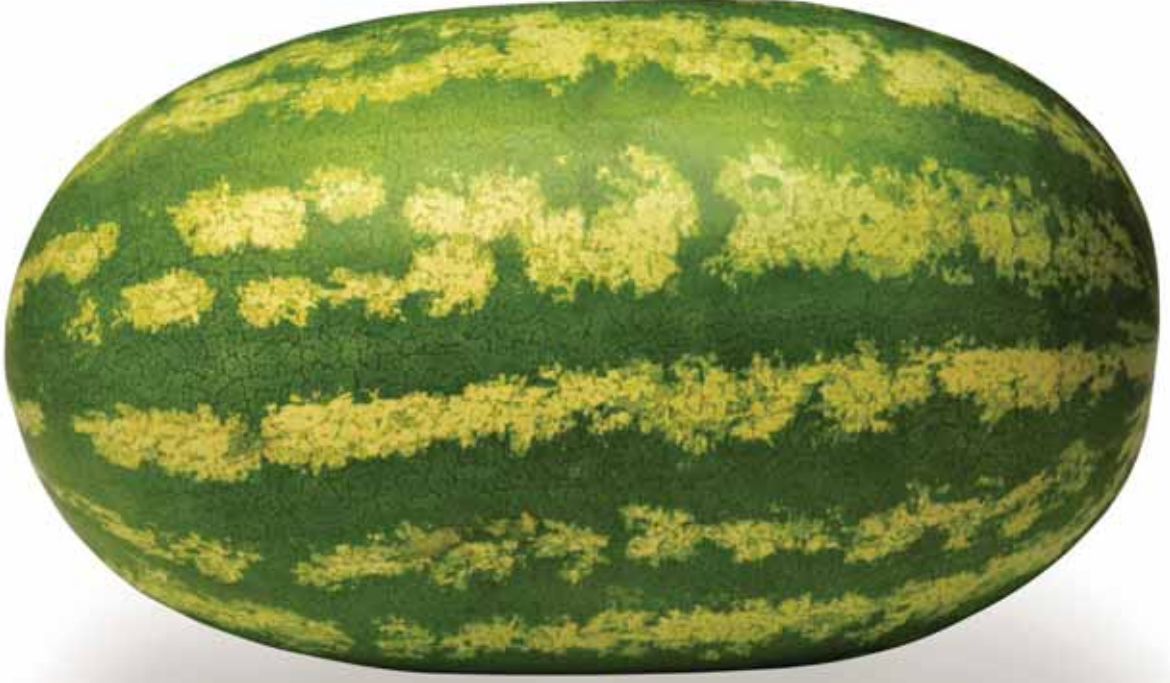
En önemli kitapları arasında Yalnız Efe ve Efruz Bey vardır. Çocuklar tarafından sevilerek okunan hikâyelerinden bazıları: Kaşağı, Topuz, Zeytin-Ekmek, Pembe İncili Kaftan, Perili Köşk, Pireler, Beyaz Lale, Acıklı Bir Hikâye’dir.

Sevgili çocuklar, edebiyat dünyamızdaki bu değerli yazarımızın bir hikâyesini okumaya ne dersiniz?

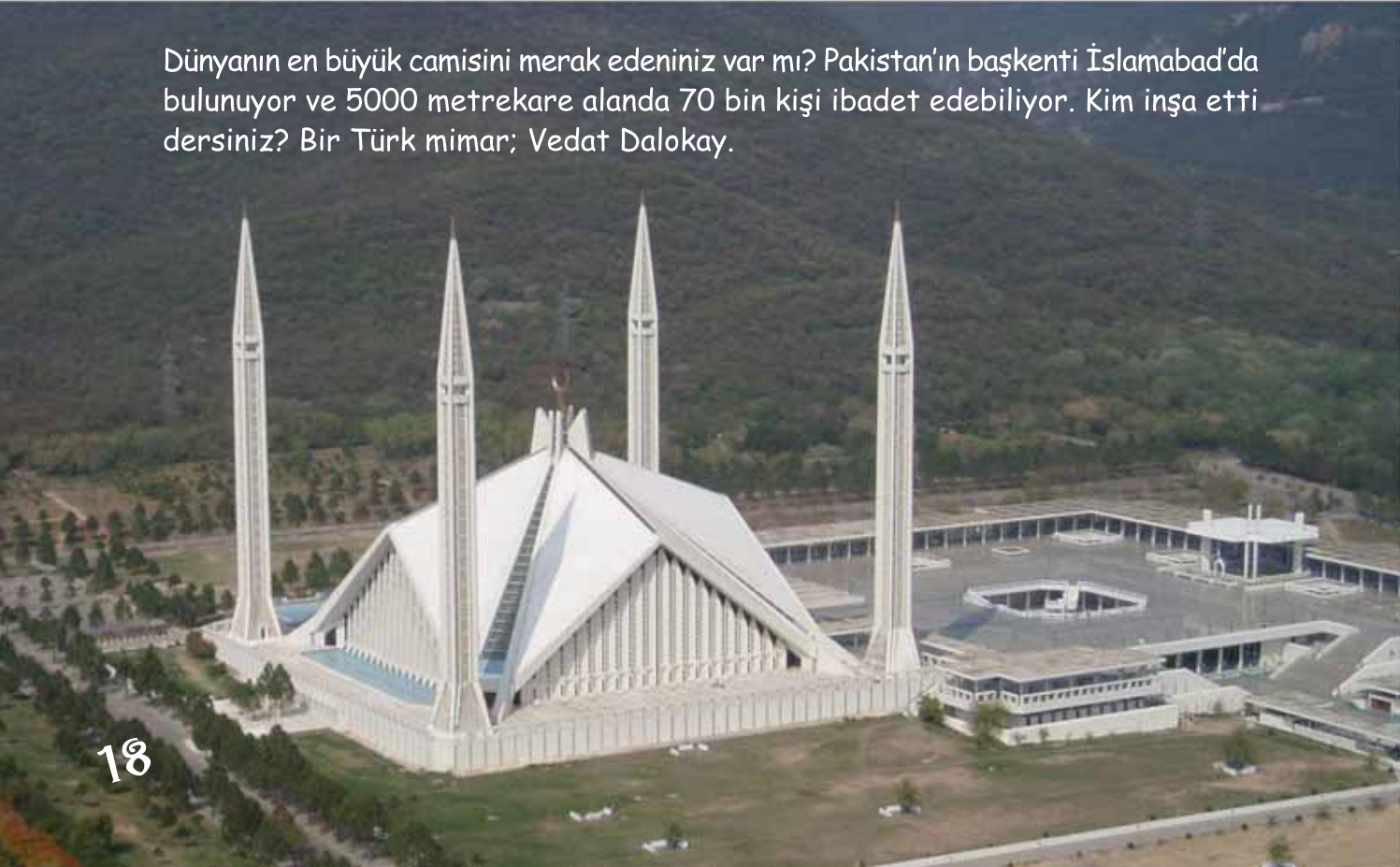
bunları biliyor musunuz?

EN BÜYÜKLER

Dünyada şimdiye kadar yetiştirilen en büyük karpuz, tam tamına 122 kilogram ağırlığındadır. ABD'de 1985 yılında yetiştirilen bu karpuz Guinness Rekorlar Kitabı'na girmiştir.

Dünyanın en büyük camisini merak edeniniz var mı? Pakistan'ın başkenti İslamabad'da bulunuyor ve 5000 metrekare alanda 70 bin kişi ibadet edebiliyor. Kim inşa etti dersiniz? Bir Türk mimar; Vedat Dalokay.

Dünyanın en büyük kelebeği Papua Yeni Gine'de bulundu. Bu dev kelebeğin kanat uzunluğu 40 santimetredir. Türü yok olma tehlikesi altında olan bu kelebeğin adı ne olabilir? Kraliçe Alexandra.

Dünyanın en büyük köpeği 2013 yılında Guinness Rekorlar Kitabı'na girdi. Boyu 1,12 metre ve kafasından kuyruğuna kadar olan uzunluğu 2 metredir. Nasıl mı besleniyor? Günde 14 kilogram yemek yiyor.

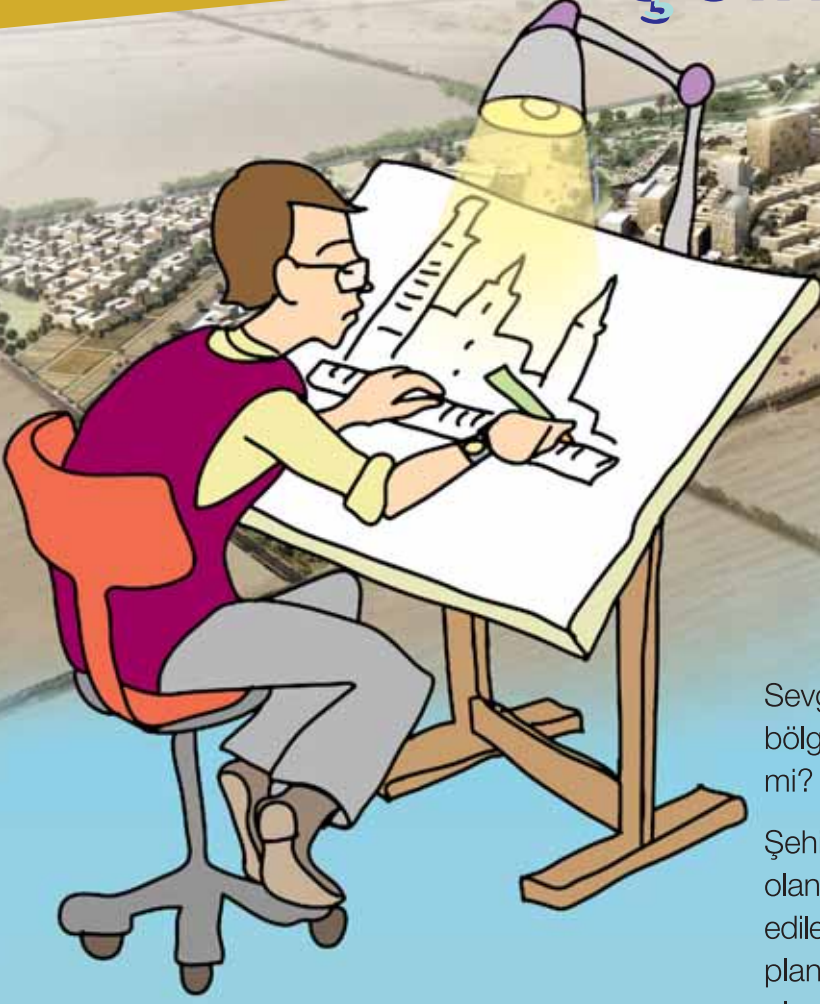
Dünyanın en yüksek dağının Everest olduğunu duymuşsunuzdur. Peki yüksekliği kaç metredir? 8848 metre.

Everest, Tibet bölgesindedir. Everest'e tırmanabilmek için bir dağcının yaklaşık 75 bin TL harcaması gerekiyor.

kim ne iş yapar?

Şehir ve Bölge Plancısı

Sevgili çocuklar, yaşadığımız şehirler veya bölgeler nasıl kuruluyor? Hiç merak ettiniz mi?

Şehirlerin veya ilçe bölgelerinin ekonomik olanakları, insanların gereksinimleri ile inşa edilecek yerin özelliklerini göz önüne alarak planlama yapılmasını şehir ve bölge plancıları yapar. Tabi ki bu planlamayı yaparken onun güzel olabilmesi için estetik kurallara da dikkat eder. Bu amaçla çevre düzenlemelerine önem verir. Parkların, sosyal tesislerin, alışveriş merkezlerinin yeri gibi.

Üniversitelerin mimarlık fakültelerinde, şehir ve bölge planlaması bölümleri vardır. Bir şehir plancısı; şehirde konut, endüstri, ticaret, eğitim, spor ve sağlık gereksinimleri için arazinin nasıl kullanılacağına, binaların nerelere yerleştirileceğine karar verir. Bu kararın uygulanması için gerekli izinleri de takip eder. Şehrin durumunu incelemek ve geleceğe ilişkin tahminler yapmak da onun görevidir.

Bütün bunları yaparken mimarlarla, çevre mühendisleri ve jeoloji mühendisleriyle işbirliği yapar.

Ülkemizde şehir ve bölge plancıları, belediyelerde, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nda, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda, Enerji Bakanlığı'nda çalışırlar. Bazıları da özel olarak kendi bürolarında iş yaparlar.

Gelecekte içinizden kimileri belki de bu mesleği seçerek, çalışmaya başlayacaktır.

PTT PUL MÜZESİ

Sevgili çocuklar, toplumların kültürlerini bizlere sunan yerlerden birisi de müzelerdir. Müzeler; bir ülkede turistler tarafından en çok ziyaret edilen yerlerden birisidir. Başka bir şehre ya da ülkeye gittiğimizde orayı tanımak için müzelerini ziyaret edebiliriz. Bu sayıda sizlere Ankara'da bulunan PTT Pul Müzesi hakkında bilgi vermek istiyoruz.

Aramızdan bazıları belki de pul koleksiyonu yapıyordur.

Yurdumuzda posta pullarını çıkarma görevi PTT Genel Müdürlüğü'ne verilmiştir. Bugünlerde mesaj ve notlarımızı e-posta, telefon, whatshApp gibi yollarla iletiyoruz.

Yine de eski haberleşme araçlarından biri olan posta yolu da tamamen ortadan kalkmış değildir. İşte posta yoluyla haberleştiğimizde iletişim bedeli olarak, zarfların üzerine satın aldığımız pulları yapıştırırız. O pulların üzerindeki resimler ise devlet büyükleri ya da yurdumuza özel bitkiler, çiçekler bazen de önemli günleri anımsatıcı görseller olabilir.

bölmelerde de pullar konularına göre ayrılmıştır. Bir pulun üretim öyküsünü de bu müzede izleyebilirsiniz. Ayrıca müzenin giriş katında eskilerden bugüne kadar postacı kıyafetlerini de görebilirsiniz.

Dünyanın ilk pulunu merak ediyor musunuz? Görmek heyecanlandırıyor insanı. Yolunuz buraya düşerse, müzenin girişindeki anı defterine görüşlerinizi yazmayı unutmayın derim.

Pul Müzesi de eski zamanlardan beri basılan pulları konularına göre ayrılarak sergiliyor. Ankara'nın Ulus semtinde tarihi bir binada bulunan PTT Pul Müzesi, 7 ayrı bölümden oluşur. Bölümlerden birinde Dünya pulları, diğerlerinde Osmanlı pulları, Anadolu Hükümeti pulları, Türkiye Cumhuriyeti pulları sergileniyor. Başka

Birlikte yeni müzeleri araştırmaya devam edeceğiz. Şimdilik hoşçakalın...

ZEYTİNYAĞININ ÖYKÜSÜ

Sevgili çocuklar, bu bölümde tükettiğimiz gıda ürünlerinin nasıl meydana geldiğini araştıracağız. Zeytinyağının öyküsü ile başlayalım istedik. Zeytinyağı ile yapılmış yemekleri hemen her gün tüketiyoruz. Yemeklere bu harika lezzeti katan zeytinyağının öyküsü, zeytin ağacıyla başlıyor. Zeytin ağaçları Akdeniz ikliminde çok çok eskilerden beri yetişen bir ağaç. Rivayete göre, Nuh'un gemisine bir güvercin zeytin dalını getirerek karada tufanın bittiğini muştulamıştır. Bu nedenle dünyanın bir çok yerinde zeytin dalı barışın, kardeşliğin simgesi olmuş.

Zeytinden neler yapılmaz ki? Kahvaltıda yediklerimizin dışında, sıkılarak yağı çıkartıldığında yemeklerimize lezzet verir. Yağ çıkartılan zeytinlerin posaları da atılmaz. Ne mi olur?

Eskiden zeytinler taşların arasında sıkılarak zeytinyağı elde edilirmiş. Bugün ise fabrikalarda, makinelerle sıkılarak zeytinyağı üretiliyor.

Zeytin ağacının meyveleri Ekim-Kasım aylarında olgunlaşır. Hasat Mart ayına kadar sürebilir. Eğer zeytinler Ekim-Kasım aylarında toplanırsa henüz yeşil renklidir. Buna erken hasat denir. Erken hasattan elde edilmiş

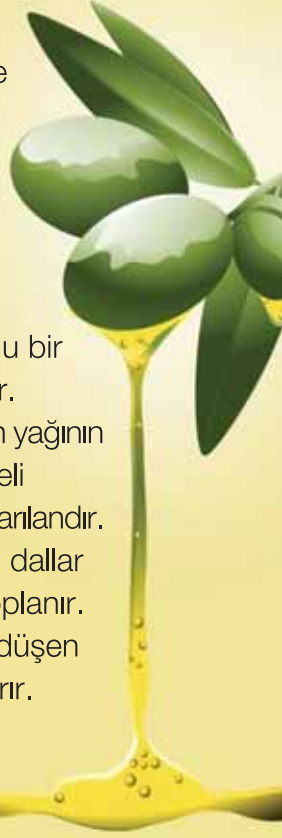
yağ, asit oranı düşük olduğundan değerlidir. İstenirse bu zeytinler sofralık olarak hazırlanır. Geç hasadın yağı daha bol olur. Ancak, asit oranı yüksektir.

Zeytinlerin ezilmemesi için elle toplanması tercih edilir. Bu zorlu bir iştir. Toplama işi günlerce sürer. Toplanan zeytinlerin beklemeden yağının çıkarılması gerekir. Çünkü kaliteli zeytinyağı toplanır toplanmaz çıkarlandır.

Eğer ağaçlar büyükse, yukarıdaki dallar bir sopa ya da sırk kullanılarak toplanır. Ağaçların altlarına serilen bezler, düşen zeytinlerin toplanmasını kolaylaştırır.

Hasat edilen zeytinler, yağı çıkarılmadan önce işliklerde gözden geçirilir. Boylarına ve renklerine göre ayrılır. Bir kısmı sofralık olarak ayrılır, kalanı ise yıkandıktan sonra sıkmaya gönderilir. Sıkılan yağ, eğer 80 derecelik sıcak sudan geçirilirse yağ ve posa kolayca birbirinden ayrılabilir.

Tüm bu zorlu emek, zeytinyağından aldığımız tada ve lezzete değer.

Zeytinyağlı sabun, saçlarımıza, cildimize krem, şampuan olur. Daha da bitmedi. Vücudumuzda yaralar çıkarsa, zeytinyağlı ilaçların iyileştirici özelliği vardır.

Ordinaryus Profesör Doktor AYDIN SAYILI

Sevgili çocuklar, alışveriş yaparken 5 liranın arka yüzündeki resim hiç dikkatinizi çekti mi? Orada yurdumuzun bilim insanlarından Aydın Sayılı'nın resmi vardır. Kimdir bu seçkin bilim insanı?

Aydın Sayılı, 2 Mayıs 1913'te İstanbul'da doğmuştur. Babasının Konsolosluk görevi nedeniyle çocukluğu İran'ın başkenti Tahran'da geçmiştir. Burada iyi derecede Farsça ve İngilizce öğrenmiştir. Kurtuluş Savaşı başlayınca babası, iki ablası ve Aydın'ı annesi ile birlikte İstanbul'a göndermiştir. İlkokula İstanbul Toptaşı'nda devam etmiştir. Bir süre sonra ailesiyle birlikte Ankara'ya taşınmıştır. Ankara Atatürk Lisesi'nde lise bitirme sınavlarına girerken Atatürk ile karşılaşır. Sınavların nasıl yapıldığını görmek için okula gelen Atatürk, bir sınavda gözlemci olmak ister. İşte o sınav, Aydın Sayılı'nın sözlü sınavıdır. Atatürk'ün sorduğu bütün soruları büyük bir yetkinlikle yanıtlamıştır. Sınav sonuçları listesine Atatürk "Pekiyi" diye not düşmüş ve zamanın Millî Eğitim Bakanı Dr. Reşit Galip Bey'i arayarak Aydın Sayılı'nın

yurtdışında okula gönderilmesini istemiştir. Böylece Aydın Sayılı'nın yaşamı bir dönüm noktasına girer. Bir ön hazırlıktan sonra ABD'de Harvard Üniversitesi'nde lisans ve doktora programlarını bilim tarihi alanında tamamlar. 1942 yılında mezun olurken Dünya tarihinde ilk bilim tarihi doktorasının sahibi olur. Birçok ülkeden hocalık teklifi aldığı halde o, yurduna dönmeyi tercih etmiştir. Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Felsefe Bölümü'ne Bilim Tarihi Hocası olarak atanır.

Çalışmaları sırasında İngilizce, Arapça, Farsça, Fransızca ve Almanca dillerini çok iyi derecede bildiğinden bazı eserlerini üç dilde yazmıştır.

Türk ve İslam kültürlerini araştırmış, özellikle eski Mısır ve Mezopotomya'daki medeniyetlerin bilimsel çalışmaları hakkında eserler vermiştir.

Ölünceye kadar çalışmalarını büyük bir titizlikle ve uluslararası bilim dünyasında sürdürmüştür. 15 Ekim 1993'te yaşama veda etmiştir.

Aydın Sayılı, UNESCO Nehru Bronz Madalyası ile Polonya Devleti Copernicus Madalyası'nın da sahibidir. Ardında 100'ü aşkın makale ve birçok kitap bırakmıştır.

spor

MARATON

Sevgili çocuklar, uzun süre koşan atletleri hiç izlediniz mi? Büyük olasılıkla bu atletler 42 bin 195 metre maraton koşuyor olabilirler. İlk kez 1896'da düzenlenen Atina Olimpiyat Oyunları'nda maraton koşuldu. 1924 yılında ise 42 bin 195 metre olması benimsendi. 1992 yılında ise 21100 metre ile Yarı Maraton Dünya Şampiyonası'nın düzenlenmesine karar verildi. Adını neden maraton koymuşlar? Bu çok eskilere dayanır.

Atinalılar ile Persler arasında yapılan Maraton Savaşı'ndan almış bu adı. Efsaneye göre Yunanlı bir asker zaferi müjdelemek için 40 kilometrelik yolu koşmuş. Bu olay halk arasında öyle bir coşku yaratmış ki, bir köylü koşucu askere bir yıl boyunca bedava yemek vermiş. Bir çocuk, bir yıl boyunca ayakkabılarını bedava boyamış.

Maraton koşusu, genellikle sert zeminlerde, yollarda yapılır. Bu nedenle pist ve kır koşularından daha zordur. Bir koşucu yarış süresinde yaklaşık 3 kilogram kadar kilo kaybeder. Bu yüzden maraton koşacak atletlerin bacak kasları, kalpleri ve ciğerleri dayanıklı olmalıdır.

Günümüzde yalnızca olimpiyatlarda ve yarışmalarda maraton koşusu yapılmamaktadır. Bu sporun maliyetinin olmaması, birçok ülkede halkın katıldığı maratonlar düzenlenmesini sağlar. Hatta öyle ki, ABD’de yapılan koşulara 10 binin üzerinde kişi katılmaktadır. Yarış parkurlarının zorluk derecesi aynı olmadığından bu konuda rekor saptanmaz. Yalnızca en iyiler belirlenir.

Yurdumuzda da 1983 yılından bu yana her sene İstanbul’da Asya-Avrupa Maratonu

düzenlenmektedir. Bu maratonda Boğaziçi Köprüsü geçilmektedir.

Ünlü maraton koşucumuz Veli Ballı, 1979 Atina Maratonu’nda şampiyon olmuştur.

Vücut yapısı küçük ve hafif, yaşça büyük sporcuların maraton koşması tercih edilir.

Olimpiyatlardaki en iyi maraton derecesi ise 1984 Olimpiyatları’nda 2 saat 9 dakika 21 saniye ile Etiyopyalı atlet Abebe Bikila’ya aittir. Bikila, Olimpiyat Oyunları’nda maraton koşusunu iki kez kazanmış tek atlettir.

BİLGİSAYARLAR

Sevgili çocuklar, okula ilk başladığımızda hepimizin abaküsü olmuştur. Sayıları abaküs yardımıyla toplar, çıkarır, çarpardık. İşte bilim insanlarına göre aslında ilk bilgisayarlar bu abaküslerdir. Neden mi? Sayı girişi yaparak sonuçları görebildiğimiz için. Abaküslerden sonra hesap makineleri üretildi. Gittikçe daha çok işlem yapabilen hesap makinelerinden sonra 1937’de ilk lambalı bilgisayarlar üretildi. Bunlar o kadar büyüktü ki, işlemcileri ile bir ev büyüklüğünde yer kaplıyorlardı. Üstelik çok elektrik harcıyorlardı. Bilim insanları bu bilgisayarları küçültmek ve daha az enerji harcamak için düşündüler. Lambalar yerine transistör kullanarak daha az yer kaplayan bilgisayarlar yaptılar. Gene de bu

bilgisayarların bugünküler kadar küçük olduğu zannedilmesin. Çalışmalar yeni devreler üzerinde yoğunlaştı. Artık bilgisayarların birbiriyle de iletişime geçmesi sağlandı. Böylece günümüz bilgisayarları hem daha küçük boyutta, hem de az enerji harcayarak üretilmiş oldu.

Bilgisayarların çalışma prensipleri matematiğe dayanmaktadır. Üstelik yalnızca sayılarla işlem yapmamakta, internet sayesinde bilgiyi de kolayca iletebilmekte ve depolayabilmektedir. Eskiden çok yüksek olan bilgisayar fiyatları da kolay üretim yollarıyla düşmektedir. Üretim o kadar çoğaldı ki, her gün yeni modelleri piyasaya çıkmaktadır.

Yurdumuzda ilk bilgisayar ne zaman kullanılmıştır? Merak ettiniz mi? 1960 yılında Karayolları Genel Müdürlüğü'nde kullanılmıştır.

Adı mı? IBM-650 Data Processing Machine. Büyüklüğü mü? Tam tamına 30 ton ve 167 metrekare alana sığabiliyor. 12 yıl boyunca da bu IBM kullanılmış. İkinci olarak İstanbul Teknik Üniversitesi ve sonra Orta Doğu Teknik Üniversitesi bilgisayar kullanmaya başlamıştır.

Bilgisayarlar bilgi toplumlarının artık vazgeçilmezleridir. Onun sayesinde insanlar uzun zaman alan ve oldukça karmaşık olan yorucu ve bıktırıcı işlerden kurtulmuş oldu. Nereye gidersek gidelim, okullarımızda, hastanelerde, evlerde artık çeşit çeşit bilgisayarlarla karşılaşırız.

Bilgisayarların yazılımlarını yapan mühendisleri de unutmamamız gerekir. Onlar bizi zor ve zahmetli işlemlerden kurtarmaktadır.

bulmaca

İki resim arasındaki 7 farkı bulabilir misiniz?

7

SUDOKU

Sudoku Oyun Kuralı:

Basit olarak sudoku oynamak için üç kurala dikkat edilmeli. 1'den 9'a kadar olan sayıları her sütuna, her satıra, her kare içine tekrar etmeden girmek gerekir.

Sudoku oyununda 9 hücreden oluşan 9 karenin 3 boyut diyebileceğimiz düzlemde 1'den 9'a kadar sayıların tek bir defa kullanılması şartı ile dizilmesi gerekiyor. Her satır ve sütunda 1'den 9'a kadar olan sayılar sadece bir kez kullanılabilir. Aynı zamanda 9 hücreden oluşan her bir kare içinde 1'den 9'a kadar sayıların bir kez kullanılarak dizilmesi gerekir.

	1			2			3	
4			5			1		
6			7				8	
4	9		3	1	5		6	
		7			9			
2		5	6	9			4	
1				4		6		
	8			6			7	
9			8			2		

		1			2			3
	4			5			1	
	6			7				8
4	9			3	1	5		6
		7				9		
2		5	6	9			4	7
1				4			6	
	8			6			7	
9			8			2		

ORMAN YANÇINLARI

Sevgili ocuklar, bu bölümde çevremizde meydana gelen orman yangınlarına dikkatinizi çekmek istiyoruz.

Yangınlar neden çıkar? Doğal nedenlerle ya da insan ihmalleriyle bu üzc yangınlar meydana gelir.

Doğal nedenler: Yıldırım düşmesi, yaz aylarındaki yüksek sıcaklık ve yanardağ patlamalarıdır.

İnsan ihmalleri ise, söndürülmeden atılmış sigara ve ateşlerdir.

Ormanlarımız yanarsa bulunduğumuz çevrede kuraklıklar olur, soluduğumuz oksijen azalır. Ağaçlarla birlikte bu alanlarda yaşıyan canlılar da yok olur.

Çevremizdeki evler, işyerleri yanarsa; can kayıpları yaşanabilir. Yangınlar maddi hasara yol açar. Bu hasarları telafi etmek için daha çok çalışmamız gerekebilir.

Orman yangınlarını önlemek için nelere dikkat etmemiz gerekir?

- ◆ Ormanlara cam kırıkları ve şişeler atılmamalı. Çünkü bu camlar sıcakta güneş ışığını bir büyüteç gibi yansıtarak tutuşmaya neden olabilmektedir.
- ◆ Sigara izmariti doğaya atılmamalı, piknik alanlarında ateş yakılmamalı, mangal ve benzeri ateşler ise tam olarak söndürülmelidir.
- ◆ Ormanlık alanlarda ateş yakılmamalı, yanıcı maddeler doğaya atılmamalıdır.

- ◆ Tarlalarda istenmeyen otları ve ekin kalıntılarını yok etmek için yangın çıkartılmamalıdır.
- ◆ Eğlence ve gösteri gibi etkinliklerde ateş yakılmamalıdır.
- ◆ Yıldırımın yol açacağı zararları önlemek için uygun yerlere paratonerler yerleştirilmelidir.

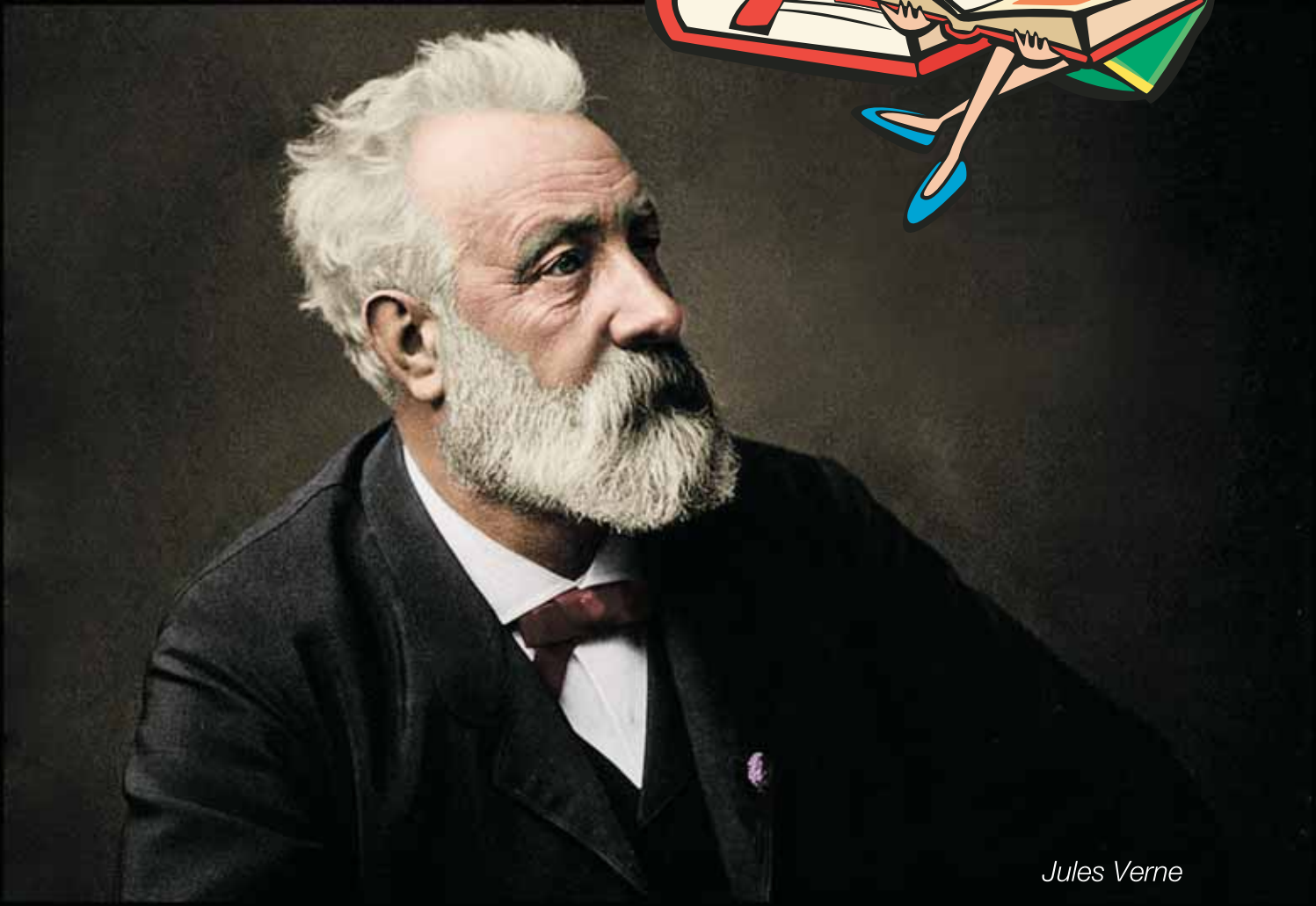
Eğer bir yerde orman yangını görürseniz hemen **177** Yangın İhbar Hattı'na bildirmelisiniz.

kitaplık

BALONLA BEŞ HAFTA

Jules Verne

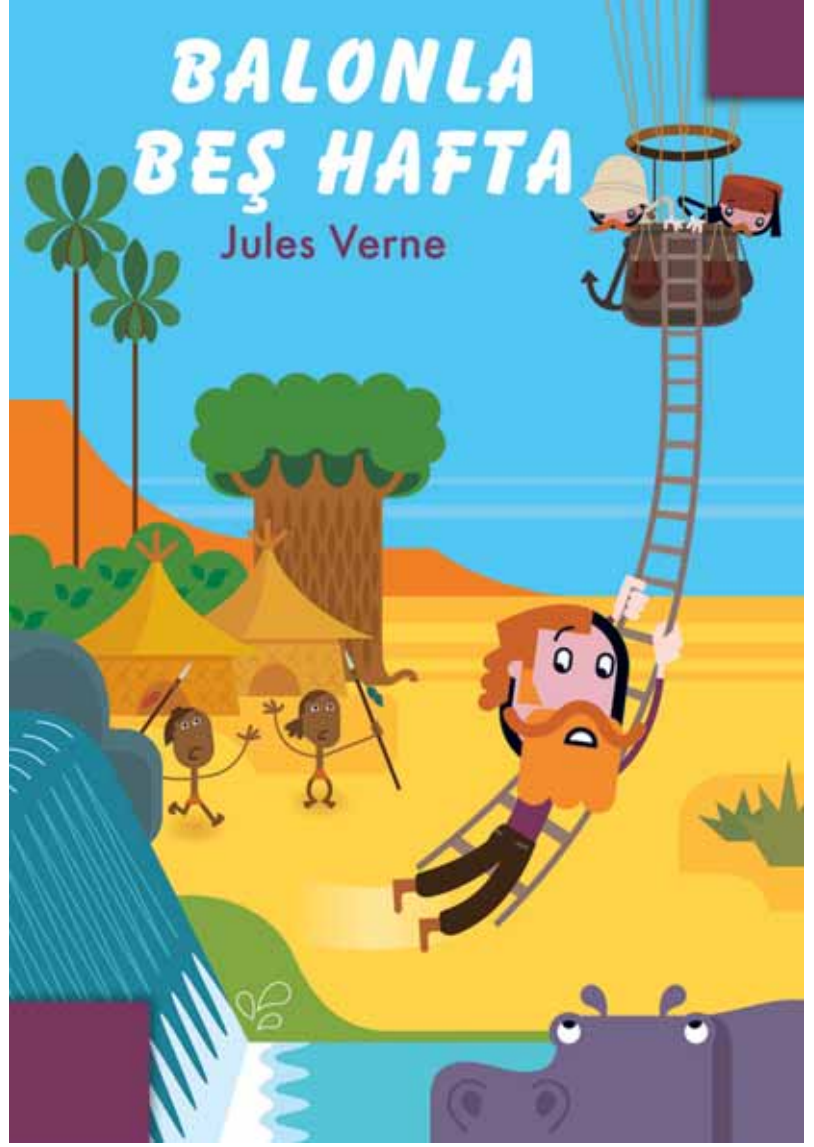

Jules Verne

Sevgili çocuklar, bilimkurgu hikâyelerinin unutulmaz yazarlarından Jules Verne adını sanırım duymayanınız yoktur. Jules Verne, hayal gücünün sınırlarını zorlayan hikâyeleriyle çocukların ve gençlerin en çok okuduğu yazarlardan birisidir. Bu sayımızda onun “Balonla Beş Hafta” adlı hikâyesi üzerinde duracağız.

Balonla Beş Hafta'nın ana kahramanı Londra'da yaşayan Doktor Samuel Ferguson'dur. Doktor Ferguson, her zaman macerayı ve yenilikleri seven birisidir. Uzun süre yaptığı araştırmalar sonucu bir balon kullanarak Afrika'yı geçmeyi ve bilinmeyen alanların keşif notlarını tutarak haritalar hazırlamayı planlamaktadır. Bu oldukça zor bir yolculuktur. Yıllarca bu bölgeye ait kitaplar okumuş, kahramanlık hikâyeleri dinlemiştir. Bu tehlikeli ve zor yolculukta ona, yardımcısı Joe ve en yakın arkadaşı avcı Dick Kennedy eşlik edecektir.

Balon özel olarak yapıldıktan ve bir gemiye yüklendikten sonra, gerekli teçhizat ile 15 Nisan'da Zanzibar Limanı'nda demirler. İçinde daha küçük bir yedek balon bulunan balonla yolculuk başlar.

Yerlilerle mücadele, akbabalardan korunma gibi bin türlü tehlike ile yolculuk sürer. Bir ara ağırlıktan kurtulma çabasıyla Joe balondan atlar. Balon Afrika'nın çölleri, ormanları, gölleri üzerinde süren yolculuğunu beş haftada tamamlar. Doktor Ferguson gerekli notları alır.

Beş hafta sonra neler mi olur? Onu da kitabı okuyarak öğrenelim.

Heyecanla ve keyifle bir çırpıda okunacak kitap 128 sayfadır.

Keyifli okumalar...

ZEKÂ SORULARI

$$\square \div \square = \square$$

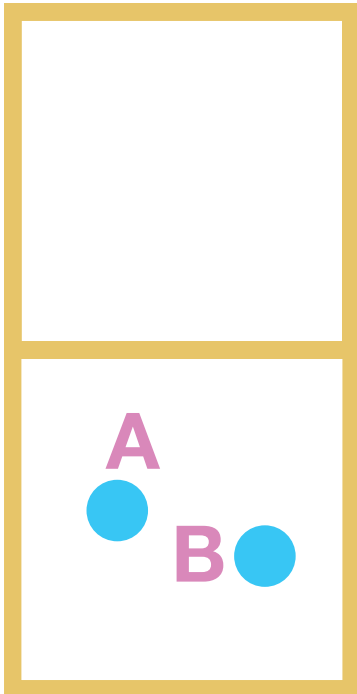
$$+ \square$$

$$= \square - \square = \square$$

9

Yandaki kutulara 1'den 9'a kadar olan sayıları öyle yerleştirin ki, tüm eşitlikler sağlansın. Her rakam sadece bir kez kullanılacak.

Aşağıda verilen şekilde A noktasından başlayarak, şekildeki tüm kenarları kesen kesintisiz bir çizgi ile B noktasına ulaşabilir misiniz? Her kenardan sadece bir kez geçebilirsiniz. Çizgi asla kendisi ile kesişmeyecektir.

10

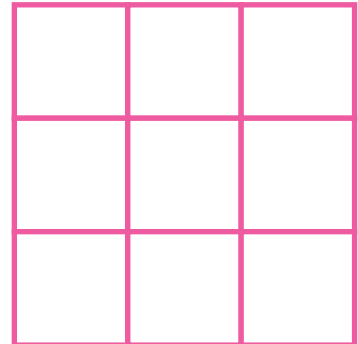
$$+ \square$$

$$= \square$$

1'den 9'a kadar olan doğal sayıları karelere öyle yerleştirelim ki, soldan sağa her üç satırın toplamı da 15 olsun. Her rakam sadece bir kere kullanılabilir.

11

12

Balık tutmaya giden Ali, dönüş yolunda Mehmet ile karşılaşır. Ali tuttuğu balıkların sayısını Mehmet'e şöyle anlatır: "Bir kovanın içindeki balıkların ikisi hariç, hepsi hamsi. İkisi hariç hepsi mezigit. İkisi hariç, hepsi lüfer." Ali kaç balık tutmuştur?

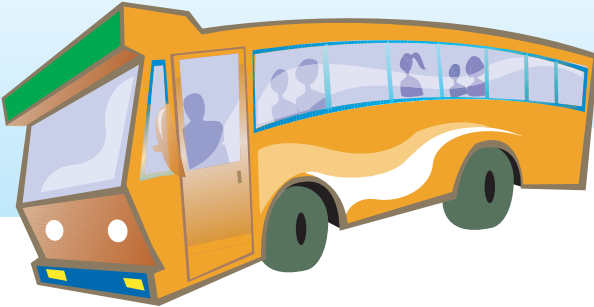
13

$$376 + 478 + \blacktriangle = 1429$$

eşitliğinde $\blacktriangle$ yerine hangi sayının gelmesi gerekir?

Samsun ile Ankara arası, otobüs ile 6 saat sürmektedir. Otobüs firmasının 24 saat boyunca, her saat başı Ankara ve Samsun arasında karşılıklı olarak birer otobüsü yola çıkıyor. Bu firmanın Samsun'dan kalkan otobüsünden birine bindiğinizde, acaba yolda aynı firmanın kaç otobüsü ile karşılaşacaksınız?

14

15

Yandaki tabloda $\blacklozenge$ yerine hangi sayı yerleştirilir?

3	9	12	15
4	10	14	26
5	11	16	37
6	12	18	$\blacklozenge$

ERTUĞRUL GEMİSİ

Osmanlı Padişahı Sultan Abdülaziz'in huzurunda 1863 yılında, Dolmabahçe Sarayı'nın önünde demirleyen Ertuğrul'un hikâyesi aradan geçen yüzyılı aşkın zamana rağmen hâlâ canlıdır.

Birbirinden kilometrelerce uzak iki ülke Japonya ile Osmanlı İmparatorluğu arasındaki ilişki bundan yıllar önce başlamıştır. 1887'de Japon Prens Komatsu İstanbul'a gelmiştir. İstanbul'u ziyaret eden Prens'in ziyaretine teşekkür karşılığı verebilmek için Sultan bir gemiyi Japonya'ya göndermeye karar verir. Osmanlı gemileri içinde bu göreve en uygun gemi Ertuğrul'dur. Ertuğrul, Japonya'ya ulaşacak, Sultan'ın nişanını ve hediyelerini Japon İmparatoru'na götürecektir.

Ertuğrul, 14 Temmuz 1889'da coşkulu bir uğurlama töreniyle Sarayburnu'ndan 609 kişilik ekibiyle hareket etti. Ertuğrul, yolculuğu boyunca çeşitli limanlara uğradı. Bu limanlarda sevgi gösterileriyle karşılandı. Yolculuk sırasında Süveyş Kanalı'nda bir kez arızalandı. 11 ay sonra 7 Haziran 1890 tarihinde Japonya'nın Yokohama Limanı'na vardı.

Ertuğrul Gemisi, Japonya sularında kaldığı üç ay boyunca Japon halkına konserler verdi. Padişah'ın nişanı ve hediyeleri imparator'a sunuldu.

Ertuğrul Gemisi'ni Osman Paşa kumanda ediyordu. Gemi 79 metre boyunda ve 15,5 metre enindeydi.

Japonya'da Ertuğrul Müzesi

Gemi Japonya'da kaldığı süre içerisinde Türk ve Japon halkı arasındaki dostluğu geliştirmiştir.

Ertuğrul, dönüş yoluna geçtikten bir gün sonra 16 Eylül 1890 tarihinde Kuşimoto açıklarında tayfuna yakalandı ve kayalara çarparak battı. Ekipten 69 kişi kazadan kurtulabildi. Osman Paşa ve ekibin geri kalanı yaşamını yitirdi. Kuşimoto halkı, kazazedelere büyük yakınlık gösterdi ve yardım etti. Yamada adlı bir Japon, şehitlerin yakınları ve yaralıları için yardım kampanyası düzenledi. Toplanan paralar Osmanlı Devleti'ne teslim edildi.

Kazada yaşamını yitirenlerin anısına Japonlar, Kuşimoto'da bir anıt yaptırıldılar. Anıtta her sene yıldönümünde tören yapılmaktadır. Ayrıca burada bir de müze kurulmuştur. 1974 yılında bu müzeye Ertuğrul'un maketi, şehitlerin fotoğrafları ve heykelleri konulmuştur.

Ertuğrul gemisinin yürek burkan hikâyesi Japonya'da ve Osmanlı İmparatorluğu'nda derin izler bırakmıştır. Türk-Japon dostluğunun derinleşmesini de sağlamıştır.

Ertuğrul şehitlerini saygıyla anıyoruz...

BOZAYI

Latince adı Ursus Arctos olan kahverengimsi renkteki bu ayılara dilimizde bozayı adı verilmiştir.

Bozayı, ayıgiller familyasından olup; Kuzey Amerika, Kuzey Afrika, Sibiryaya, Balkanlar, Kıbrıs ve Türkiye’de yaşayan bir ayı türüdür. Bozayı, etçil ve otçul bir hayvandır. Boyu 1 metre ile 2,8 metre arasında değişir. Ağırlıkları 80 ile 200 kilogram arasında değişir. En büyük bozayılar ABD ve Kanada’nın

kuzeyinde yaşarlar. Burada yaşayan bozayılar, devasa boyutlara ulaşabilirler (780 kg). Kürkleri genellikle koyu kahverengidir. Siyaha kaçan koyu kahverengi ve çok açık renkli olanları da görülür.

Bozayılar, son derece güçlüdür. Dayanıklılıkta atla yarışabilirler. Bir at kadar hızlı koşabilirler. Olimpik bir yüzücü kadar iyi yüzebilirler. Bir sığırtı tek bir darbeye öldürebilirler.

Batı Avrupa’daki bozayıların avlanma sonucu türleri azalmıştır.

Türkiye’deki bozayıların bir kısmı geçmiş yıllarda insanlar tarafından evcilleştirilmiştir. Bir kısmı da avcılar ve çiftçiler tarafından avlanmıştır. Türün kaybolmaması için Doğal

Hayatı Koruma Derneği ile Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından bozayılarla ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Tüm evcil ayıların toplanarak gözetim altında doğal koşullarda yaşamlarını sürdürmeleri sağlanmıştır.

Bozayılar ne ile beslenirler? Kuş yumurtası, balıklar, av hayvanları, böcekler, bitkiler, meyve ve sebzelerle beslenirler. Yiyecek

bulamadıkları zaman arı kovanlarına saldırarak balları yemektirler.

Yeni doğan bozayı yavruları, 2 yaşına kadar anneleriyle beraber yaşarlar. 2 yaşını dolduran yavrular yavaş yavaş kendi başlarının

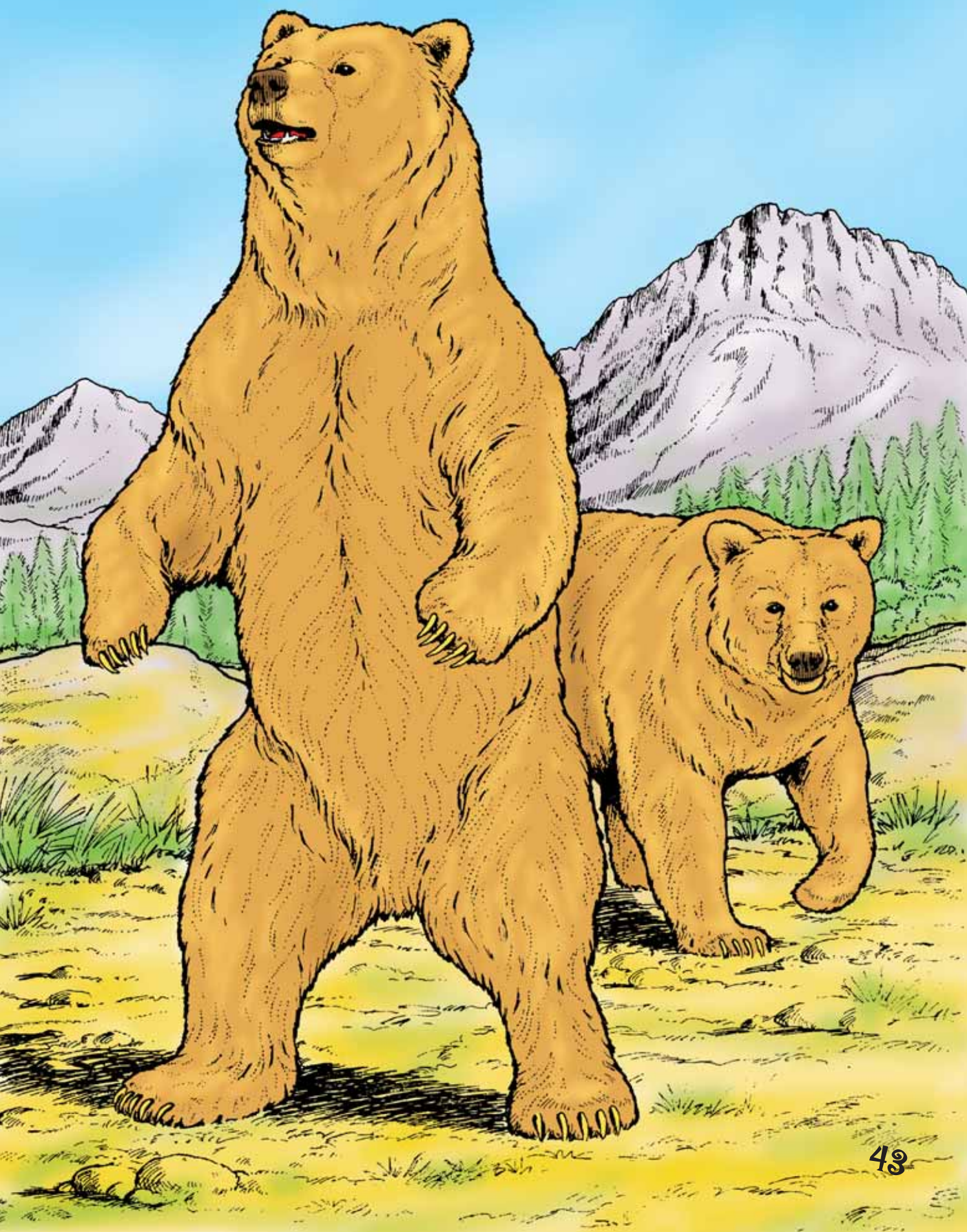
çaresine bakmayı öğrenirler. Altı yaşına gelen bir ayı artık yetişkin olmuştur. Ortalama bir bozayının ömrü 20 yıl kadardır.

Ancak hayvanat bahçelerinde veya korunaklı alanlarda bu süre 30 yıla kadar çıkabilmektedir.

Ülkemizde çok sıcak olan bölgeler dışında tüm doğal alanlarda bozayı görülmektedir.

Bursa Uludağ’daki özel koruma alanında ve tüm hayvanat bahçelerinde bozayı görebilirsiniz.

sağlık

SIVİLCELER AKNELER

Sivilceler, diğer adıyla akneler cildimizde bulunan yağ bezelerinin hastalığıdır. En çok yüzde, sırtta, göğüs ve omuzlarda görülür.

Genellikle ergenlik çağı hastalığı olarak bilinse de ileri yaşlarda da görülme olasılığı vardır.

Akne vulgaris; ergenliğimizin korkulu rüyası sivilcelerimiz... Peki sivilceler neden oluşur?

Düzenli beslenmeme, özellikle yağlı yiyecekler, cips, patates kızartması, fazlaca tüketilen çikolatalar sivilceleri tetikleyebilir. Tabi ki yalnızca beslenme biçimi sivilcelere neden olmaz. Başka bir neden de bakterilerdir. Bakteriler, özellikle yağlı ve iyi temizlenmemiş ciltleri tutmayı severler. Ayrıca sivilcelerin başka bir nedeni daha vardır. Vücudun ürettiği hormonlar. Hormonal olarak aktif olunan gençlik çağlarında, sivilcelerin sizi üzmesine izin vermeyin. Peki ne yapılmalı?

Öncelikle yüz ve cilt temizliğine dikkat edilmeli. İçeriği belirsiz ürünler tüketilmemeli. Doktorların tavsiye ettiği, eczanelerde satılan ürünler ve ilaçlar kullanılmalıdır. Sivilceler çok iltihaplı ve sayıca fazlaysa bir cilt doktoruna (dermatolog) başvurulmalı. Sağlıklı besinlerle beslenmeli, yağlı ve abur-cubur ürünler olabildiğince az tüketilmeli.

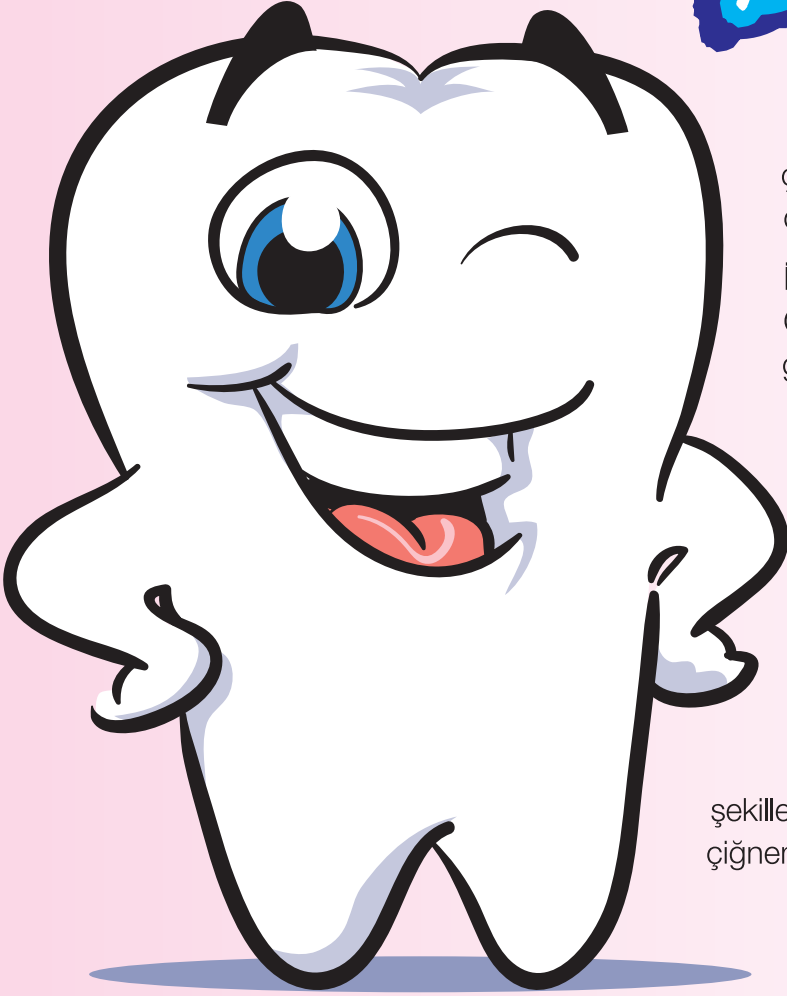
Sivilceden etkilenen gençlerin büyük bir çoğunluğu ilerleyen yıllarda bundan kurtulmuş olacaktır. Bulaşıcı bir hastalık değildir.

Sivilcelere karşı gerekli önlemler telaşlanmadan kolaylıkla alınabilir.

Sivilcesiz kalabilmek için düzenli uykunun da önemli olduğunu unutmayalım.

Hazırlayan: Dr. Doğa Meriç Boybeyi

DIŞLER

Sevgili çocuklar, sindirim faaliyetimizin başlangıç noktası olan ağızdaki dişler hakkında uzun yıllardan beri çalışmalar yapılmıştır. Dişlerimizin sağlıklı olması için almamız gereken önlemler diş hekimliği adı altında ayrı bir uzmanlık dalına dönüşmüştür.

Latince dentis olarak adlandırılan dişler, ağız boşluğu içinde yer alır. Bir ucu çene kemiklerinin içine gömülüdür. Serbest olan diğer uçları ise sertliğiyle yediğimiz besinlerin parçalanmasını sağlamakta, ayrıca ağızdan

çıkan kelimelerin de sese dönüşmesine yardımcı olmaktadır.

İlk dişlerimiz ne zaman mı çıkar? Genellikle 6 aylık bir bebekken dişler görünmeye başlar. Altı yaşına geldiğimizde ağızımızda 20 diş vardır. Bunlara süt dişleri denir. İlkokula başladığımızda süt dişlerimizin sallandığını ve düştüğünü hepimiz anımsarız. Bu değişim sonrasında artık kalıcı dişler yerini alır. Kalıcı dişler 13 yaşında tamamlanır.

Dişler düzgün konuşmaya ve yüzü şekillendirmeye yarasarlar bile, asıl işlevleri çiğnemenin ve beslenmenin sürdürülmesidir.

Bir yetişkinin ağızında 28 diş varken, 20 yaş civarında buna dört diş daha eklenir. Yetişkinlerin bazılarında bu 20 yaş dişleri çıkmayabilir ya da hiç oluşmayabilir.

Diş minesi, vücudun en sert maddesidir. Ama yine de dişlerdeki besin artıkları ve asitler yıpratıp çürütebilirler.

Diş hekimleri, diziliş biçimine göre dişlerimize isimler vermişlerdir. Kesici dişler, köpek dişleri, azı dişler, yirmi yaş dişleri, süt dişleri gibi.

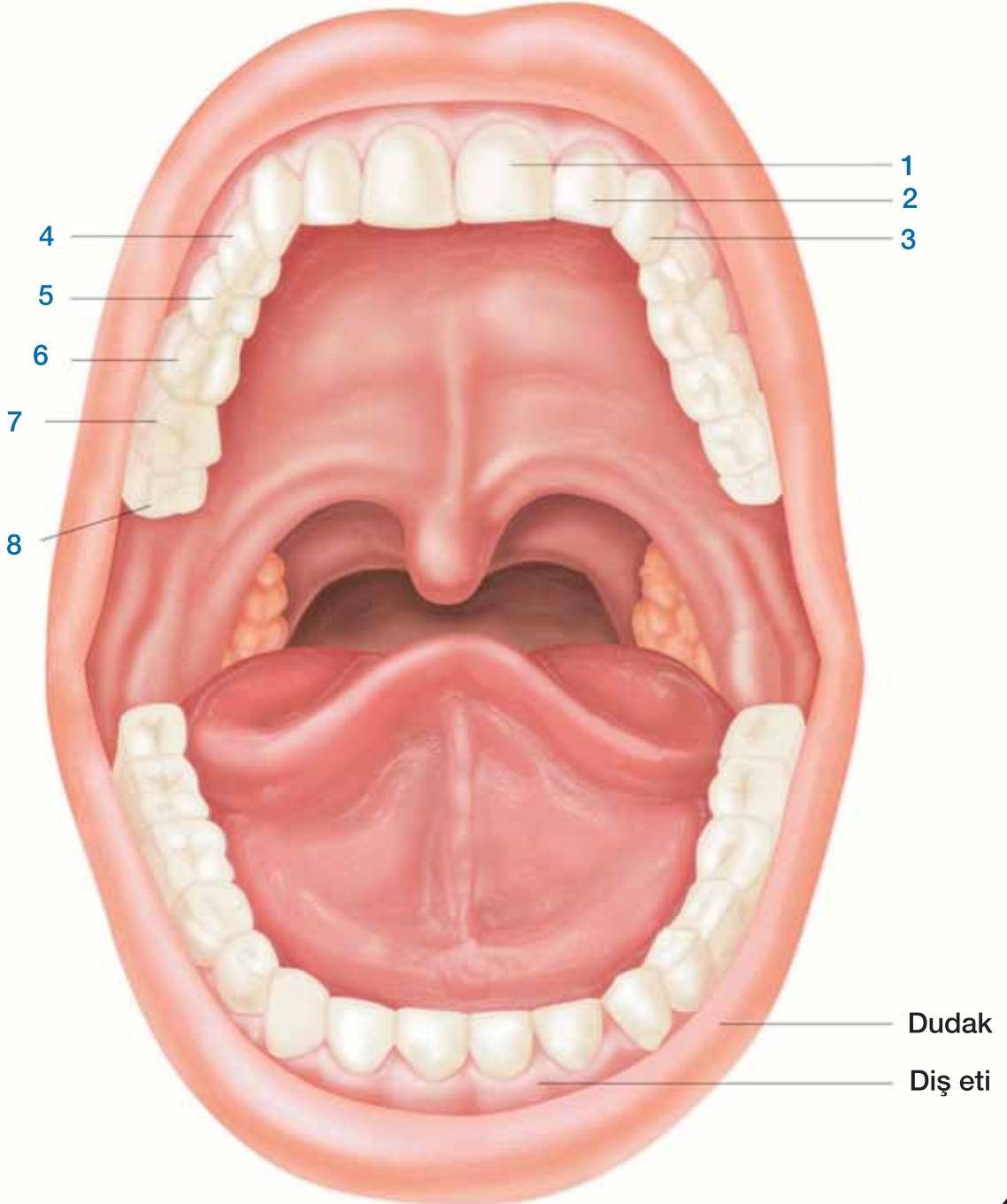
Dişlerimizin ağrıya duyarlı olmasının nedeni ise, içinde bulunan sinirlerin en hızlı sinirler olmasıdır.

Diş ağrısını neden geceleri daha fazla hissederiz? Çünkü kan akışı geceleri fazladır ve iltihaplanmış dişe daha fazla baskı uygulamaktadır.

Dişlerimizde bazen diziliş bozuklukları olabilir.

Dişlerimizi Tanıyalım

- 1- Kesici ön dişler
- 2- Kesici yan dişler
- 3- Köpek dişi
- 4- Ön küçük azı dişi
- 5- Arka küçük azı dişi
- 6- Birinci büyük azı dişi
- 7- İkinci büyük azı dişi
- 8- Arka büyük azı dişi

Üst üste binmiş dişler olabileceği gibi, araları açılarak seyrekleşmiş dişlerde görülebilir. Bu tür şekil bozukluklarını tedavi edenler diş hekimliğinin özel bir alanında uzmanlaşmış ortodontistlerdir.

Renk bozuklukları ise, aşırı derecede florürlü su tüketimi, aşırı antibiyotik kullanımı, gerekli diş fırçalama ve temizliğinin yapılmamasından kaynaklanabilir. Böyle durumlarda dişler sarı ya da gri renk alırlar.

Vücudumuzun önemli organlarından biri olan dişlerimizi korumak, çürümelerini önlemek için fırçalama ve bakımlarına özen göstermeliyiz. Belirli aralıklarla diş hekimini ziyaret etmeliyiz. Kontroller sırasında diş hekiminin tavsiyelerine uymalı, tedaviyi aksatmamalıyız.

İlk diş macunu nerede mi bulundu? Tarihi buluntular MÖ 5. yüzyılda Çin’de bulunduğunu gösteriyor. İlk diş fırçalarının da hayvan kıllarından yapıldığını biliyor muydunuz?

1938’den sonra da naylon diş fırçaları üreilmeye başlandı.

Lokal anestezinin yaygınlaşması ile de ağrılı diş çekimleri ve diş tedavileri son buldu. Günümüzde gelişmiş teknolojiler sayesinde diş tedavisi rahatlıkla ve ağrısız bir biçimde yapılabilmektedir.

Sağlıklı dişlere sahip olmak ve bunu uzun yıllar sürdürebilmek için diş hekimlerinin önerilerine uyalım. Dişlerimizin bakımını ve fırçalamayı da ihmal etmeyelim.

Bir yıldız etrafında dolanan gök cisimlerine gezegen veya planet denir. İçinde bulunduğumuz sisteme de Güneş Sistemi denir. Güneş Sistemi'nde merkezde Güneş olmak üzere etrafında sekiz gezegen ve bir cüce gezegen dolanmaktadır. Cüce gezegen olarak adlandırılan Plüton'dur. Dünya, Güneş'e yakınlık sırasına göre üçüncü gezegendir.

Dünya, şu andaki verilere göre üzerinde yaşam olan tek gezegendir. Diğer bir adıyla ona yerküre de denilir. Güneş Sistemi'nin en yoğun gezegenidir. Büyüklük sırasına göre ise beşincidir. Dünya'nın tek doğal uydusu Ay'dır. Bilim insanları Dünya'ya bazen Mavi Gezegen bazen de Terra adını vermişlerdir.

Tam olarak bilinmemekle birlikte Dünya'nın yaşının 4,55 milyar yıl olduğu tahmin edilmektedir. Dünya'nın ve Güneş Sistemi'nin oluşumuyla ilgili en kuvvetli teori ise, ömrünü tamamlamış bir yıldızın dağılmış atıklarının gittikçe yoğunlaşması sonucu bir merkez etrafında dönmesidir. Bu yoğunlaşma sırasında hidrojen ve helyum molekülleri Güneş'i oluşturmaya başlamış,

çevresinde ise gezegenler oluşmuştur. Bu oluşum sırasında ağır göktaşı çarpmaları da meydana gelmiştir. Göktaşlarında bulunan donmuş buzullar ve metal yapılar, Dünya'da karaların ve okyanusların oluşmasını sağlamıştır. Merkezde yoğunlaşan ağır elementler ise Dünya'nın çekirdeğini oluşturmuştur.

Uygun koşullar oluştuğunda ise canlılar gelişmeye başlamış, özellikle ilk canlılar

olan bitkiler yaptıkları fotosentez ile oksijen üretmişlerdir. Milyonlarca yıl içerisinde ise diğer canlılar bitkileri takip etmiştir.

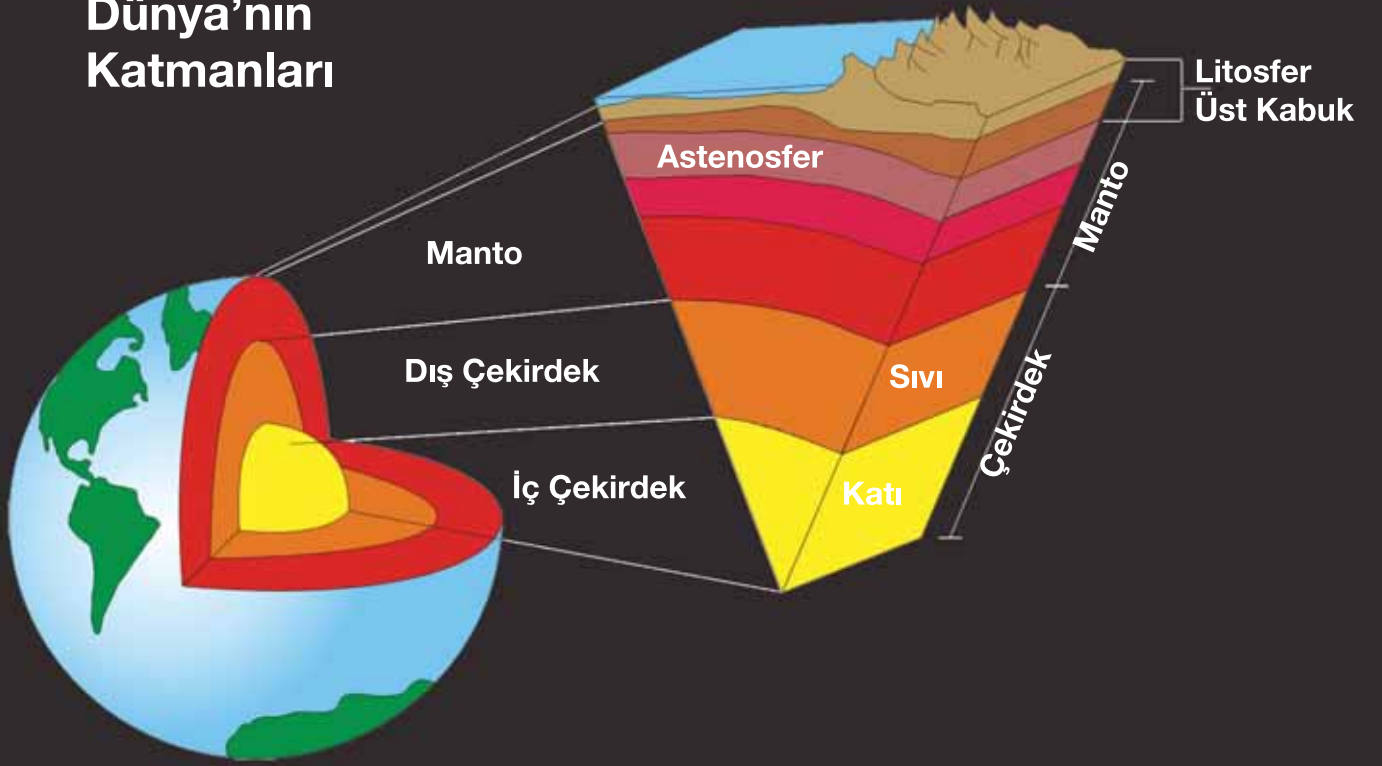
Dünya'nın yaşını ölçmek için kayalara bakılırsa da tek ölçü bu değildir. Okyanuslarda bulunan uranyum ve kurşun atomları da yaş hesabında dikkate alınır. Bugüne kadar saptanabilen en yaşlı kayalar Grönland'dadır.

Dünya'nın ekvatordaki yarıçapı,

kutuplardaki yarıçapından fazladır. Bu nedenle kutuplarda basık, ekvatorunda şişkin bir hal alır.

Dünyamız beş farklı katmandan oluşur. İç çekirdek, ateş küre, hava küre, taş küre ve su küresidir. Kabuğun üstündeki hava katmanları (atmosfer) gözlemlenerek incelenebilir. İç yapısına ilişkin incelemeler ise doğrudan olmaz, deprem ve yanardağlar aracılığıyla yapılır.

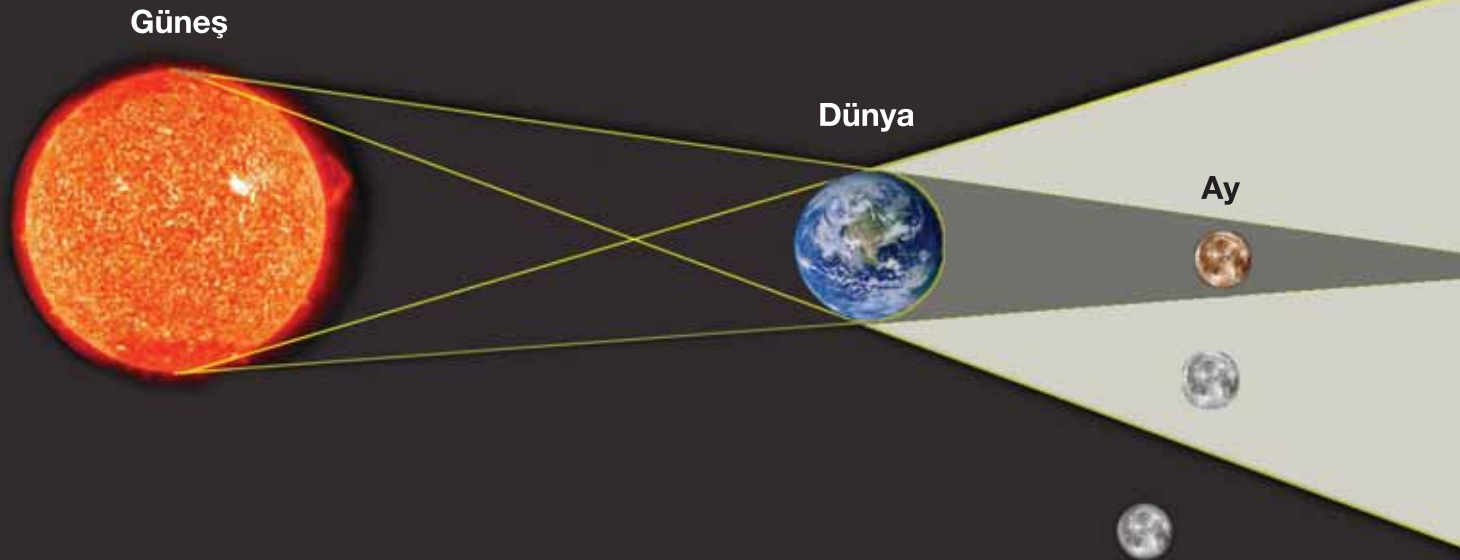
Dünya'nın Katmanları

Sürekli olarak hareket eden Dünya'nın iki türlü hareketi vardır. Biri kendi etrafındaki hareketidir. Bu hareketini 24 saatte tamamlar. İkinci hareketini ise Güneş'in etrafında gerçekleştirir. Bu da 365 gün ve 6 saattir. Kendi etrafında döndüğünde gece ve gündüz, Güneş'in etrafında döndüğünde ise mevsimler meydana gelir.

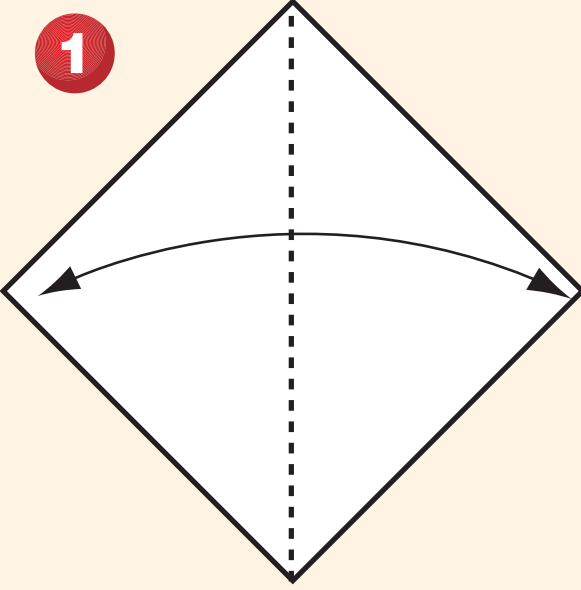
Dünya'nın toplam yüzölçümünün yüzde 70'i denizler, yüzde 30'u karalarla kaplıdır.

Dünya'da kaç insan yaşıyor, merak ettiniz mi? 7 milyardan fazla.

KAĞITTAN KÖPEK KATLAYALIM

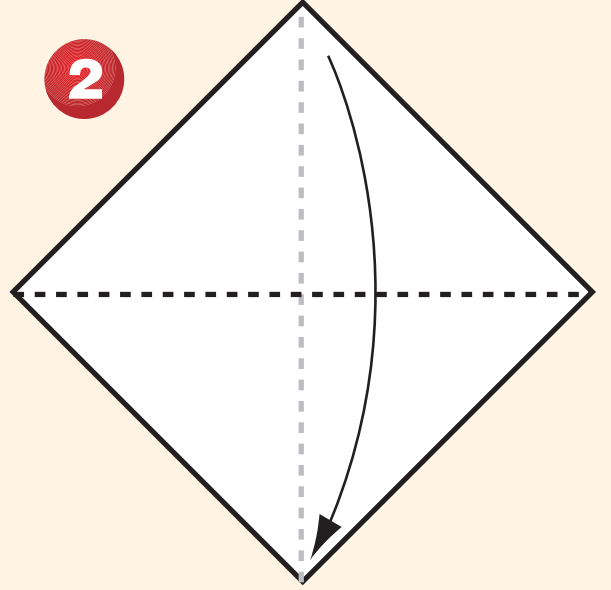
1

Kare şeklinde, her iki yüzü farklı renklerde olan bir kağıt bularak işe başlayabilirsiniz. Kağıdın beyaz yüzünü yukarı bakacak şekilde tutun.

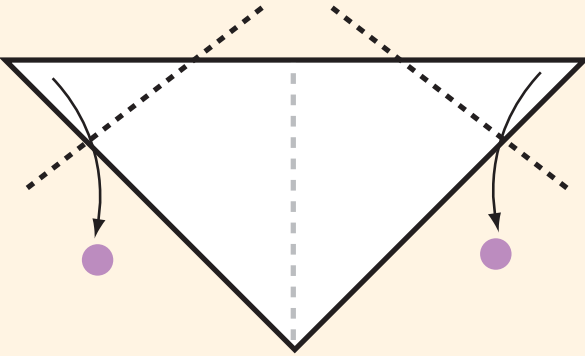
Daha sonra ortasından katlayıp tekrar açın.

2

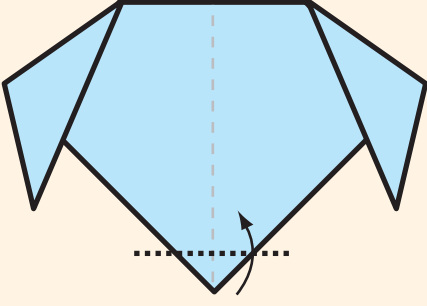
Şimdi de diğer taraftan ikiye katlayıp açın.

3

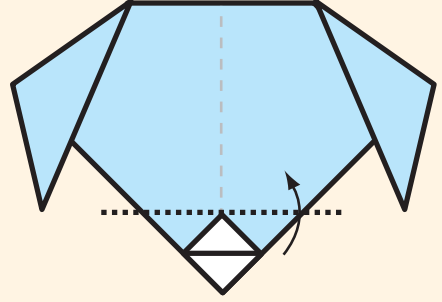
İki üst köşeyi şekilde gösterildiği gibi aşağı doğru katlayın.

4

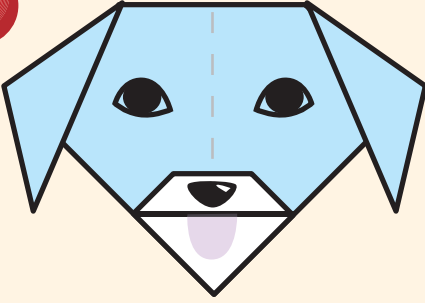
Şekildeki gibi, kağıdın sadece bir katının ucunu yukarıya doğru katlayın.

5

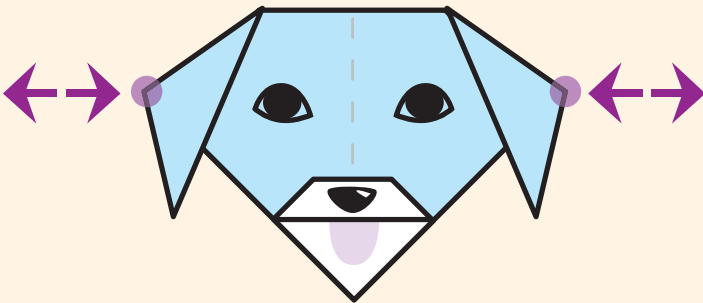
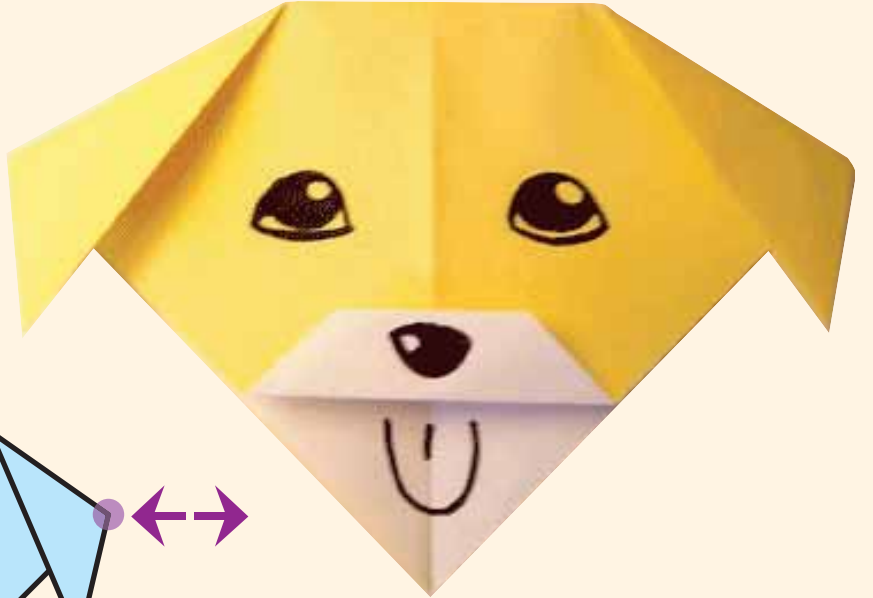
Aynı katmanı, katladığınız üçgen altta kalacak şekilde yukarı doğru bir daha katlayın.

6

İstediğiniz renkte bir kalem seçerek, köpeğin burnunu ve gözlerini boyayın. Unutmadan, bir de dil boyayın.

Köpeğinizi konuşturmak için, kulaklarını oklarla belirtildiği gibi hareket ettirmeniz yeterli olacaktır.

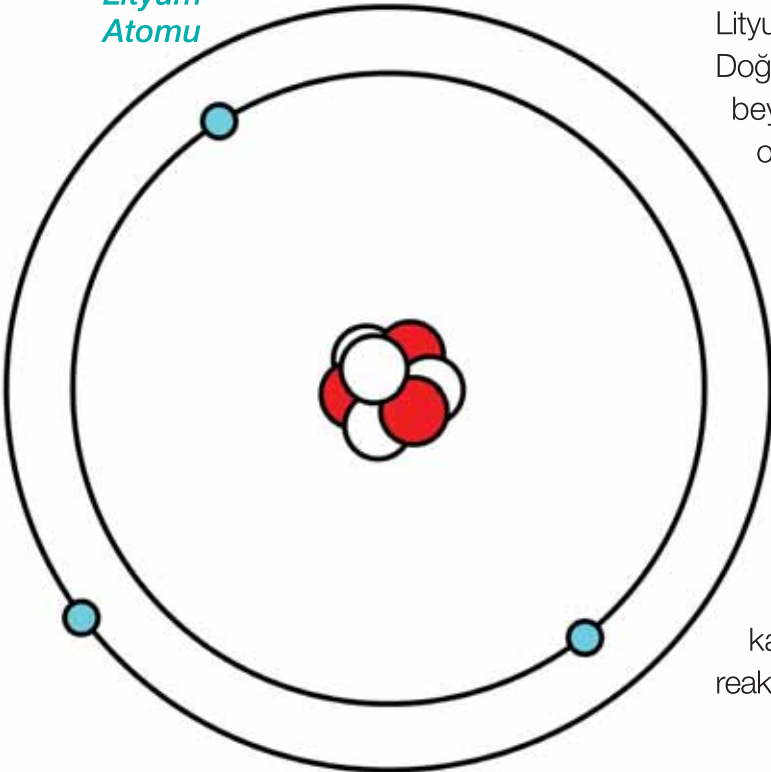
LİTYUM

Sevgili çocuklar, elementler aynı cins atomlardan oluşur ve kimyasal yollarla kendinden daha basit ve farklı maddelere ayrılmazlar. Yani saf maddelerdir. Bilim insanları bugüne kadar 118 element tespit etmişlerdir. Bu elementlerin bir kısmı Dünya üzerinde doğal olarak bulunurlar. Sabit izotopa sahiptirler. Bir kısmı da sabit değildir ve radyoaktif özellik taşırlar.

Daha önceki sayılarımızda 1 ve 2 numaralı elementler olan hidrojen ve helyum'u incelemiştik. Bu sayıda 3 numaralı element lityum nasıl bir yapıdaymış, ne işe yararmış inceleyeceğiz.

Lityum
Atomu

Lityum, yoğunluğu en düşük olan metaldir. Doğada saf halde bulunmaz. Gümüşümsü beyaz renkte ve yumuşaktır. Havadaki oksijenle reaksiyona girer. Bu durumu engellemek ve oksitlenmenin önüne geçmek için lityum yağ içinde saklanır. Aksi takdirde hava ve su ile hızlı bir reaksiyona girerek kararır ve lekelenir.

Lityum bize neden mi gerekir? Uçaklar ve hava taşıtları en önemli kullanım alanlarıdır. Ayrıca metali doldurulabilir yüksek voltajlı bataryalarla, piller, cep telefonu, kamera pillerinde kullanılır. Nükleer reaktörlerde soğutucu görevini yerine getirir.

Bundan başka tıpta bazı sakinleştirici ilaçların ana maddelerinden biridir.

Lityum suda ve su buharında bulunan oksijen ile tutuşur ve yanma reaksiyonu görülür. Oda sıcaklığında azot ile reakte olan tek metaldir. Buna rağmen lityumun hava ve su yanması karşısında potansiyel patlama tehlikesi, diğer alkali metallere göre daha az tehlikelidir. Alevini söndürmek için özel kimyasallardan oluşan söndürücüler kullanılır.

Lityumun ten ile temas etmemesi gerekir. Lityum ile çalışanlar özel koruma tedbirleri alırlar. Lityum tozunun solunması ise burun yollarını ve boğazı tahriş eder.

Lityumun bir diğer özelliği de özel camların ve emaye kapların yapımında kullanılmasıdır.

Hidrojen bombalarının yapımında da lityumun önemli bir görevi vardır. Bu bombalar lityum içerdiğinden, bombanın patlamasını engellemek için reaktörlerin çevresi lityum ile kaplanır.

Lityumu kim keşfetmiştir? Merak ettiniz mi? 1817 yılında Johan August Arfwedson tarafından keşfedildi. Yunanca kaya anlamına gelen “Lithos” kelimesinden esinlenerek ismi lityum olmuştur.

Arfwedson, İsveçli bir kimyacıdır. Bir yıl sonra, 1818 yılında ise başka bir kimyacı Sir Humphry Davy tarafından saf olarak lityum elde edildi.

Arkadaşlar, uzayda neler olup bittiği hep merak edilmiştir.

Gözlemlenemeyecek kadar uzaklarda neler olduğunu bilmiyoruz.

Gözlemlenebilen gezegenlerin konumları ve gök olayları takip edilebiliyor. Ulusal Gözlemevi tarafından oluşturulan takvime göre önümüzdeki aylarda meydana gelecek olan gök olayları, Ay'ın ve gezegenlerin konumlarını sizlerle paylaşmak istedik. Merak eden arkadaşlar, bu takvime göre gözlem yapabilirler.

Temmuz 2015

Gezegenler

Merkür: Güneş'e yakın konumda bulunan

gezegeni bu ay görmek mümkün olmayacak.

Venüs: Ayın ilk haftası boyunca Jüpiter'e yakın konumda olacak ve akşamları batıda gözlenebilecek. Günler ilerledikçe gözlem süresi kısaltmaya başlayacak olan Venüs, ayın son haftası günbatımından ancak bir saat sonrasına kadar gözlenebilecek. 18 Temmuz akşamı Jüpiter ve ince bir hilal şeklindeki Ay'la yakın konumda olacak.

Mars: Sabah gökyüzünde bulunan gezegen giderek Güneş'ten uzaklaşıyor. Ancak görülebilecek kadar yükselmesi için ayın son haftasını beklemek gerekiyor. Mars, bu sırada gündoğumundan önce gözlenebilir. Parlaklığı fazla olmadığından yüksek bir yerde ve temiz bir havada gözlem yapmak gerekiyor.

Jüpiter: Gökyüzünde giderek Güneş'e yaklaşan gezegenin gözlem süresi giderek kısalıyor. Jüpiter, günbatımından sonra batıda yaklaşık iki saat kadar gözlenebilecek. Ancak bu süre ay sonunda bir saate düşecek. 1 Temmuz akşamı Venüs ile Jüpiter yaklaşması görülmeye değer.

Satürn: Günbatımında güneyde, alçak bir konumda bulunan gezegen geceyarısından yaklaşık bir saat sonra batıyor. 25 ve 26 Temmuz geceleri Ay'la yakın bir konumda bulunacak olan Satürn'ün ay sonuna doğru gözlem süresi biraz daha kısalacak ve geceyarısında batacak.

Gök Olayları

1 Temmuz Venüs ve Jüpiter batıda birbirine çok yakın görünümde

5 Temmuz Ay Dünya'ya en yakın konumunda (367.092 km)

6 Temmuz Dünya Güneş'e en uzak konumunda (152 Milyon km)

10 Temmuz Venüs günbatımında batıda Jüpiter ve Regulus ile birlikte yakın görünümde

18 Temmuz Ay, Venüs ve Jüpiter Regulus ile birlikte batıda birbirine çok yakın görünümde

21 Temmuz Ay Dünya'ya en uzak konumunda (404.836 km)

26 Temmuz Satürn ve Ay birbirine yakın görünümde

Ay'ın Konumu

Dolunay
2 Temmuz

Sondördün
8 Temmuz

Yeniay
16 Temmuz

İlkördün
24 Temmuz

Dolunay
31 Temmuz

Ay'ın Konumu

Sondördün 7 Ağustos

Yeniay 14 Ağustos

İlkdördün 22 Ağustos Dolunay 29 Ağustos

Ağustos 2015

Gezegenler

Merkür: Akşam gökyüzünde, batı ufku üzerinde yer alan gezegenin gözlenebilmesi için ayın ortasına kadar beklemek gerekiyor. Ayın ikinci yarısı gökyüzünde giderek Güneş'ten uzaklaşacak olan gezegen yine de ufuktan fazla yükselemeyecek. Gezegeni görebilmek için yüksekçe bir gözlem yeri ve iyi atmosfer koşulları gerekecek. Böyle koşullara sahip gözlemciler 7 Ağustos akşamı batıda gezegenin Jüpiter ve Aslan Takımyıldızı'nın parlak üyesi Regulus'la yaklaşmasını görmeyi deneyebilir.

Venüs: Gezegen ayın ikinci yarısından itibaren sabah gökyüzünde olacak. Ayın sonlarına doğru gündoğumundan önce doğu ufku üzerinde gözlenebilecek.

Mars: Gözlenebileceği süre yavaş yavaş uzayan gezegen sabaha karşı doğu ufkunda yer alıyor. Ayın son haftası Güneş doğmadan yaklaşık iki saat önce yükselecek olan Mars, gündoğumuna kadar Venüs'le gökyüzünü paylaşacak.

Jüpiter: Ayın ilk haftası çok kısa sürelerle günbatımında batıda görülebilecek gezegen günler ilerledikçe giderek Güneş'e yaklaşacak. 7 Ağustos akşamı günbatımında temiz bir ufuk ve yüksek bir gözlem yerinden gezegenin Merkür ve Regulus'la yaklaşması izlenebilir.

Satürn: Gezegen Güneş battığı zaman güney yönünde parlıyor. 22 Ağustos gecesi Ay'la yakın konumda olacak gezegenin gözlem süresi ayın son haftası üç saate kadar düşecek ve gezegen geceyarısından önce batmış olacak.

Gök Olayları

1 Ağustos Ay Dünya'ya en yakın konumunda (362.134 km)

9 Ağustos Ay ve Aldebaran geceyarısından sonra birbirlerine çok yakın konumda

13 Ağustos Mars ve Ay gündoğumunda doğuda birbirlerine yakın konumda

18 Ağustos Ay Dünya'ya en uzak konumunda (405.845 km)

22 Ağustos Satürn ile Ay geceyarısına kadar birbirlerine çok yakın konumda

29 Ağustos Venüs ve Mars gündoğumunda doğuda birbirlerine yakın konumda

30 Ağustos Ay Dünya'ya en yakın konumunda (358.289 km)

Ay'ın Konumu

Sondördün 5 Eylül

Yeniay 13 Eylül

İlkdördün 21 Eylül

Dolunay 28 Eylül

Eylül 2015

Gezegenler

Merkür: Ufuktan fazla
yükselmediğinden gezegeni

akşamları batı ufkuunda görmek için iyi atmosfer koşulları gerekiyor. Ayın ikinci yarısı yüksekliği iyice azalacak olan gezegeni gözlem koşulları uygun olsa da görmek zor olacak.

Venüs: Sabah gökyüzüne geçen gezegen Güneş doğmadan önce doğu ufku üzerinde yer alıyor. Gezegen ayın sonlarında neredeyse üç saat gözlenebilecek ve ay boyunca Mars'la yakın görünecek.

Mars: Gündoğumundan önce doğu ufku üzerinde yer alan Mars, ay boyunca yaklaşık iki saat süreyle gökyüzünde olacak. 25 Eylül'de Aslan Takımyıldızı'nın en parlak yıldızı Regulus'la çok yakın görünecek olan Mars, ay sonuna doğru gökyüzünde Jüpiter'e yaklaşacak.

Jüpiter: Ayın ilk haftasından sonra Mars ve Venüs'le sabah gökyüzünü paylaşmaya başlayacak olan gezegen gündoğumundan önce doğu ufkuunda gözlenebilir. Günler ilerledikçe Güneş'le arasındaki açıklık artacak olan gezegenin gözlem süresi de 2 saate kadar uzayacak. Ay sonunda Jüpiter, Mars, Regulus ve Venüs doğu ufku üzerinde birbirlerine yakın olacak.

Satürn: Günbatımında gökyüzünün batı bölgesine geçmiş olan gezegen geceyarısından iki saat öncesine kadar gökyüzünde. Akrep Takımyıldızı'ndaki Satürn'ün halkalarının konumu teleskopla gözlem için uygun açıda. Ay sonuna doğru gezegen Güneş battıktan ancak 2 saat sonrasına kadar gözlenebilecek.

Gök Olayları

4 Eylül Merkür en büyük doğu uzanımında (27°)

5 Eylül Ay ve Aldebaran geceyarısından sonra birbirlerine çok yakın konumda

10 Eylül Venüs, Mars ve Ay gündoğumundan önce doğuda birbirlerine yakın konumda

14 Eylül Ay Dünya'ya en uzak konumunda (406.463 km)

19 Eylül Satürn ve Ay geceyarısına kadar birbirlerine yakın konumda

21 Eylül Venüs gündoğumundan önce doğuda Mars ve Jüpiter ile birlikte yakın görünümde

23 Eylül Sonbahar Ekinoksu (gece ve gündüz süreleri eşit)

24 Eylül Mars ve Regulus gündoğumundan önce doğuda birbirlerine çok yakın konumda

28 Eylül Ay Dünya'ya en yakın konumunda (356.879 km)

Arkadaşlar, listede yer alan ilçeleri aşağıdaki kutucuklarda bulabilir misiniz?

Bulacağınız ilçeler, soldan sağa, sağdan sola, yukarıdan aşağıya, aşağıdan yukarıya ya da çapraz olarak yazılmış olabilir.

BAKIRKÖY

ÇANKAYA

ALANYA

ANAMUR

İNEBOLU

MUDURNU

KARŞIYAKA

BORÇKA

ÇARŞAMBA

FETHİYE

KEMALİYE

YÜKSEKOVA

A	A	C	P	Z	M	T	S	C	Z	G	E	T	D	U	U	N	A	R	P	O	C	Z	L
N	V	L	P	O	K	F	M	N	L	B	I	Ğ	I	T	A	B	M	A	Ş	R	A	Ç	H
E	E	O	K	T	K	K	D	Ü	Z	C	E	R	U	C	K	J	Z	N	G	J	T	D	N
B	Y	O	K	K	Z	R	U	A	I	R	A	L	U	R	Ç	B	K	E	L	E	M	E	D
U	A	E	I	E	R	U	R	C	A	K	A	Y	I	Ş	R	A	K	K	R	R	Z	G	Y
C	Z	P	O	M	S	U	K	A	Ğ	A	C	I	U	I	O	I	K	Ü	A	Ç	V	R	P
Z	Y	E	H	A	U	K	Ç	S	B	H	R	I	B	K	B	T	K	B	U	A	O	U	N
M	I	R	J	L	E	Ğ	Ü	A	T	K	Z	N	P	C	R	R	T	A	İ	N	L	T	B
F	E	T	H	İ	Y	E	L	Y	M	N	İ	A	H	P	U	A	K	G	İ	F	L	O	E
S	A	Ç	I	Y	P	Z	T	A	A	A	O	L	B	M	U	D	U	R	N	U	O	T	U
J	N	A	V	E	O	Y	R	A	İ	Ş	A	F	İ	A	A	X	L	A	B	X	N	A	Z
P	K	Y	M	K	S	M	E	Ş	S	I	I	V	Y	S	R	Ö	O	K	H	N	L	R	U
P	Ö	S	Z	U	M	H	İ	N	T	Y	A	A	I	B	İ	T	B	İ	S	İ	K	V	H
Y	K	A	Z	A	Y	Z	O	Z	K	B	K	Y	I	Y	A	D	E	İ	J	M	H	A	İ
N	Ü	K	I	L	Ç	P	D	O	I	N	İ	Ş	B	İ	N	G	N	L	P	E	Z	L	T
E	E	A	N	A	M	U	R	A	A	İ	L	G	Ö	Z	L	Ü	İ	İ	T	K	İ	E	B
H	E	R	D	N	J	K	İ	Ç	A	V	A	K	I	L	L	B	S	F	V	İ	F	Z	D
R	V	U	E	Y	B	B	U	Z	B	E	K	C	E	Y	Ö	K	R	İ	K	A	B	Ü	T
A	T	E	C	A	Y	K	I	M	I	I	S	Y	F	U	P	V	D	O	G	N	E	G	İ
G	C	M	K	I	U	J	M	B	G	K	M	S	P	M	C	V	H	I	X	E	V	B	İ

KABOTAJ ve DENİZCİLİK BAYRAMI 1 Temmuz

DÜNYA NÜFUS GÜNÜ 10 Temmuz

GAZETECİLER ve BASIN BAYRAMI 24 Temmuz

LOZAN BARIŞ ANTLAŞMASI 24 Temmuz

MALAZGİRT ZAFERİ GÜNÜ 26 Ağustos

ZAFER HAFTASI 26-30 AĞUSTOS

30 AĞUSTOS ZAFER BAYRAMI

Büyük Millet Meclisi, kuruluşundan itibaren yurdun durumunu ve kurtuluş çarelerini aradı. “Misak-ı Milli sınırları içinde vatanın bir bütün olduğu ve parçalanamayacağı görüşü”nden hareketle, düşmanla mücadele kararı alındı. Oluşturulan düzenli ordularla savaşa girildi. Daha sonra Batı cephesinde Yunanlılarla, I. İnönü ve II. İnönü savaşları yapıldı. Bu savaşların kazanılmasıyla Yunanlılara büyük bir darbe indirilmiş oldu. Bunun üzerine Yunan ordusu yeniden saldırıya geçti. Saldırı üzerine Mustafa Kemal, ordularına:

“Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır, bu satıh, bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı vatandaşın kanıyla ıslanmadıkça terk olunamaz” emrini verdi.

Türk askeri, büyük bir azim ve fedakârlıkla bu karara uydu. 23 Ağustos ve 12 Eylül 1921 tarihleri arasında yapılan Sakarya Meydan Muharebesiyle Türk milleti, 1699 Karlofça Antlaşması’ndan beri ilk defa toprak kazanmaya başlıyordu. Sakarya Savaşı, Türk milletin savunma durumundan taarruz durumuna geçtiğı önemli bir savaş olarak da tarihe geçti. Bu zafer sonunda, TBMM tarafından Mustafa Kemal’e “Gazi” unvanı ve “Mareşal” rütbesi verildi.

Türk tarihinin dönüm noktalarından biri olan Sakarya Savaşı’ndan sonra büyük bir taarruzla düşmanı tamamen yok etme kararı alındı.

1922 yılı Ağustosuna kadar hazırlıklar tamamlandı. Güneydeki Türk birlikleri, büyük bir gizlilik içinde Batı cephesine kaydırıldı. İstanbul’daki cephane depolarından silah ve cephane kaçırıldı. İtilaf Devletleri tarafından tahrip edilerek kullanılmaz hale getirilen toplar onarıldı. Yeni silahlar satın alındı. Ordumuza taarruz eğitimi yaptırıldı. Bu hazırlıklardan sonra, Gazi Mustafa Kemal’in Başkomutanlığını yaptığı ordumuz, 26 Ağustos 1922’de düşmana saldırdı. Bir saat içinde düşman mevzileri ele geçirildi. 30 Ağustos’ta düşman çember içine alındı.

Bu savaş, Atatürk'ün Başkomutanlığında yapıldığı için Başkomutanlık Meydan Muharebesi olarak adlandırıldı.

Büyük Taarruz'un başarıyla sonuçlanmasından sonra düşman, İzmir'e kadar takip edildi. 9 Eylül 1922'de İzmir'in kurtarılmasıyla yurdumuz düşmandan temizlenmiş oldu. Düşmanın ilerlemesine "dur" diyen ve kanımızın son damlasını akıtmadan yurdumuzu bırakmayacağıımızı dünyaya ispatlayan bu büyük zaferi her yıl, 30 Ağustos günü bayram yaparak kutluyoruz.

DÜNYA BARIş GÜNÜ 1 Eylül

İLKÖĞRETİM HAFTASI Eylül'ün 3. Haftası

TÜRK DİL BAYRAMI 26 Eylül

Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde Türk kültürü ve Türk dili alanında önemli çalışmalar yapılmıştır.

Dil, milli yapıyı oluşturan, sağlamlaştıran ortak bağdır. Atatürk, Türk dilini kendi benliğine kavuşturmayı ve kendi benliği içinde zenginleştirerek büyük bir kültür dili haline getirmeyi 12 Temmuz 1932 tarihinde Türk Dili Tetkik Cemiyeti'ni (Türk Dil Kurumu) kurarak gerçekteştirmeye çalışmıştır. Tarih anlayışında olduğu gibi, milli kültürümüzün temeli olan dilde de millileşmek bir zorunluluktur. Atatürk, dildeki bağımsızlığı siyasi bağımsızlığın bir parçası sayıyordu.

Atatürk, 1932 yılında başlattığı dil devrimi çalışmalarına, milli kültür politikasının gerekli kıldığı bir anlayışla eğilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin devlet felsefesinin temelinde, Türk toplumunu çağdaş medeniyet seviyesinin ön safına çıkarma amacı yer almaktadır. Bu doğrultuda dilimizin de uzun vadede böyle bir medeniyet seviyesinin gerekli kıldığı bütün kelime, kavram ve terimleri karşılayabilecek bir kültür dili durumuna getirilmesi gerekiyordu.

Yeni Türk alfabesinin kabul edilmesiyle Türkçe okuma-yazma daha kolay öğrenilmiş ve Türk dili daha çok kullanılmaya başlanmıştır.

Türk dilini diğer dillerin etkisinden kurtarmak ve ortaya çıkartmak için 12 Temmuz 1932'de Atatürk tarafından Türk Dil Kurumu kurulmuştur. 20 Eylül 1932 tarihinde de I. Dil Kurultayı toplanmıştır.

Atatürk, bizlere Türkçe'yi koruma ve geliştirme görevini de vermiştir. Bizler de Büyük Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün verdiği bu görevi, Türkçe'yi en iyi şekilde öğrenerek, uygulayarak ve dilimize yabancı sözcükleri katmadan yaşatarak yerine getirmeliyiz.

DÜNYA TURİZM GÜNÜ 27 Eylül

YANGINDAN KORUNMA HAFTASI **(İTFAİyecİLİK HAFTASI)** 25 Eylül -1 Ekim

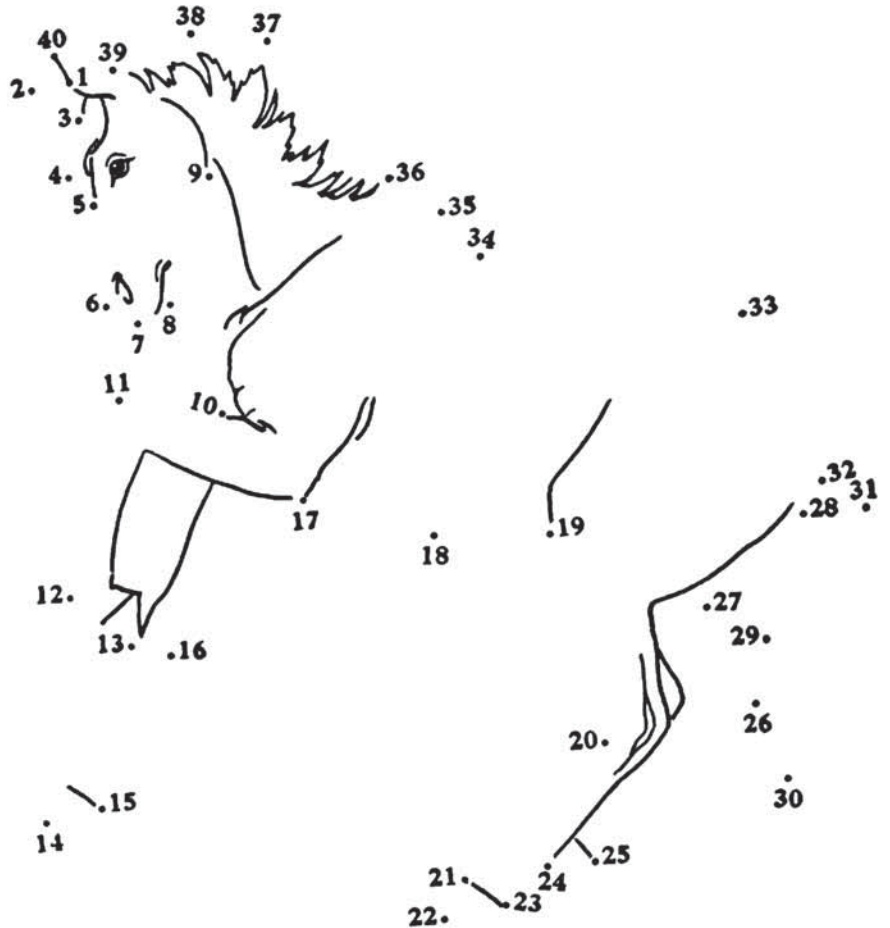
Karışık halde yazılmış kelimelerin doğrusunu yanlarına yazabilir misiniz?

17

RULTUĞER
FETSEYTİN
TİNYAZEYĞİ
JAKABOT
PARISTA
SABİLYARGİ
CELİSİV
ARMATON

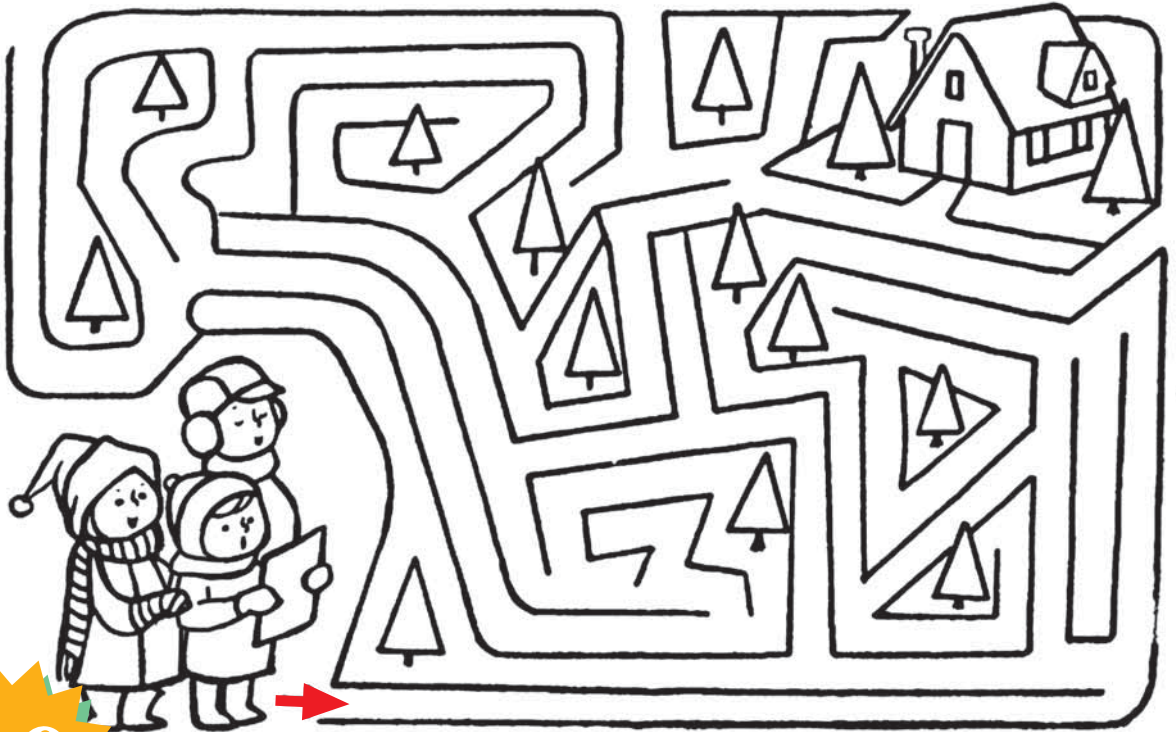
18

Noktaları sırayla
birleştirin. Bakalım
ortaya ne çıkacak?

19

Gölgelerden
hangisi prens ve
devesine ait
bulabilir misiniz?

20

Ali ve ailesinin evlerini bulmasına yardım eder misiniz?

bilmece bulmaca çözümleri

4

Diyarbakır'ın nesi? Sorusu anlamsızdır.
Diyarbakır'ı duyduğuna göre, baş harfinin "D" olduğunu bilmelidir.

1

Şule'nin 5 çocuğu vardır.

2

Herkes adının ikinci harfi ile başlayan bir meyve yediğine göre; Sibel, İncir yemiştir.

3

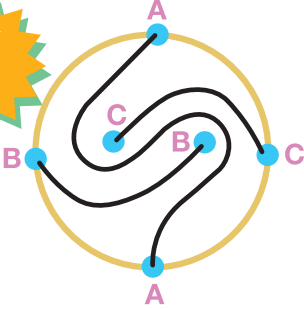
Yol üzerinde karşılaştıklarında her ikisi de Antalya'ya aynı uzaklıktadır.

6

Kız kardeşler, ikiz olmadığına göre üçüz ya da dördüz olabilirler...

8

5

$$8 \div 2 = 4$$

$$+ 5$$

$$= 9$$

$$9 - 3 = 6$$

$$+ 1$$

$$= 7$$

7

7	5	1	4	8	2	6	9	3
8	4	9	3	5	6	7	1	2
3	6	2	1	7	9	4	5	8
4	9	8	7	3	1	5	2	6
6	3	7	5	2	4	9	8	1
2	1	5	6	9	8	3	4	7
1	2	3	9	4	7	8	6	5
5	8	4	2	6	3	1	7	9
9	7	6	8	1	5	2	3	4

9

11

12

14

13

574

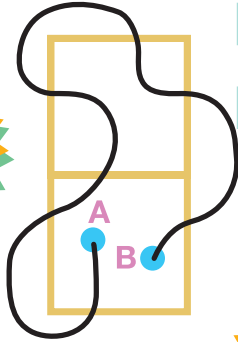
15

3 balık

12 otobüs

48

10

2	7	6
1	9	5
4	3	8

A	C	P	Z	M	T	S	C	Z	G	E	T	D	U	N	A	R	P	O	C	Z	L		
N	V	L	P	O	K	F	M	N	L	B	I	G	I	T	A	B	M	A	S	H	A		
E	E	O	K	T	K	K	D	U	Z	C	E	R	U	C	K	J	Z	N	G	J	T	D	N
B	Y	O	K	Z	R	U	A	I	R	A	L	U	R	C	B	K	E	L	E	M	E	I	
U	A	E	I	R	U	R	C	A	K	A	Y	L	S	P	A	K	R	R	Z	G	Y		
C	Z	P	O	K	S	U	K	A	G	A	C	I	U	I	O	I	K	O	A	C	V	R	P
Z	Y	E	H	A	U	K	C	S	B	H	R	I	B	K	B	T	K	B	U	A	O	U	N
M	I	R	J	L	E	G	U	A	T	K	Z	N	P	C	R	T	T	A	I	N	L	T	B
F	E	T	H	Y	E	L	M	N	I	A	H	P	U	A	K	G	I	F	L	O	E		
S	A	Ç	I	P	Z	T	A	A	O	L	B	M	U	D	U	R	N	U	O	T	U		
J	N	A	V	E	O	Y	R	A	I	Ş	A	F	I	A	X	U	A	B	X	N	A	Z	
P	K	Y	M	K	S	M	E	S	S	I	V	S	R	O	O	K	H	N	L	R	U		
P	O	S	Z	U	M	H	I	N	T	Y	A	A	B	I	T	S	I	S	I	K	V	H	
Y	K	A	Z	Y	Z	O	Z	K	B	Y	I	Y	A	D	S	I	J	M	H	A	I		
N	Ü	K	I	Ç	P	D	O	N	I	Ş	B	I	N	G	N	L	P	E	Z	L	T		
E	E	A	N	A	M	U	R	A	I	L	G	O	Z	L	Ü	I	T	K	I	E	B		
H	E	R	D	N	J	K	I	A	V	A	K	I	L	L	B	S	F	V	I	F	Z		
R	V	U	E	Y	B	B	U	Z	B	E	K	C	E	Y	O	K	R	I	K	A	B	Ü	T
A	T	E	C	A	Y	K	I	M	I	S	Y	F	U	P	V	D	O	G	N	E	G	I	
G	C	M	K	I	U	J	M	B	G	K	M	S	P	M	C	V	H	I	X				

16

17

ERTUĞRUL

SEYFETTİN

ZEYTİNYAĞI

KABOTAJ

ISPARTA

BİLGİSAYAR

SİVİLCE

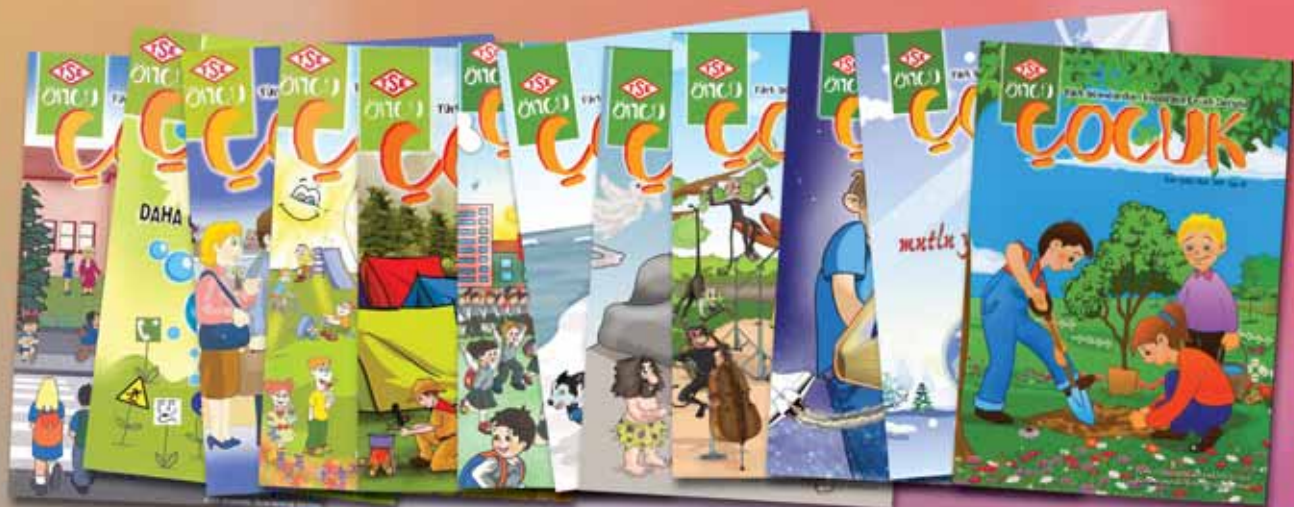
MARATON

19

2 numaralı gölge

20

Ertuğrul Gemisi

Ertuğrul Gemisi, 14 Temmuz 1889'da coşkulu bir uğurlama töreniyle İstanbul Sarayburnu'ndan 609 kişilik ekibiyle hareket etti.

Ertuğrul Gemisi'ne Osman Paşa kumanda ediyordu.

Ertuğrul, üç ay süreyle Japonya'da kaldı.

Ertuğrul, dönüş yoluna geçtikten bir gün sonra 16 Eylül 1890 tarihinde Kuşimoto açıklarında tayfuna yakalandı ve kayalara çarparak battı. Ekipten 69 kişi kurtulabildi.

